

Riksdagens protokoll

2011/12:40

Torsdagen den 1 december

Kl. 12.00 – 15.54

Protokoll
2011/12:40

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 25 november.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Roger Tiefensee* (C) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 5 december, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Inger Fredriksson* (C).

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM40 Ändrade informationskrav i noterade företag, m.m.
KOM(2011)683 till finansutskottet

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:142

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:142 Växande andel arbetslösa i fas 3
av *Johan Andersson* (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 21 december 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.
Stockholm den 25 november 2011
Arbetsmarknadsdepartementet
Hillevi Engström (M)
Enligt uppdrag
Monica Rodrigo
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:144

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:144 RUT-avdraget
av Teres Lindberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 9 december 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 november 2011

Finansdepartementet
Anders Borg (M)
Enligt uppdrag
Rikard Jermsten
Expeditions- och rättschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:35 till trafikutskottet

Skrivelser
2011/12:30 till socialförsäkringsutskottet
2011/12:36 till utbildningsutskottet
2011/12:38 till justitieutskottet

EU-dokument
KOM(2011)793 och KOM(2011)794 till civilutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 januari 2012*.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2011/12:131 om förbud mot oöbedövad kastrering av smågrisar

Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):
Fru talman! Sara Karlsson har frågat mig när regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag till förbud mot den oöbedövade kastreringen.

Som jag tidigare meddelat Jens Holm som svar på skriftlig fråga 2010/11:470 har kastrering av smågrisar utan öbedövning länge varit ett

djurskyddsproblem som jag och regeringen arbetat aktivt för att komma till rätta med. Därför har Jordbruksverket i flera år haft ett uppdrag i sitt regleringsbrev att ”medverka till att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra det överflödigt att kastrera smågrisar utan föregående bedövning”.

Glädjande nog är det nu klart att det direkt efter årsskiftet kommer att finnas kurser om bedövning som de som har hand om djuren kan gå. Den som vill gå den särskilda utbildningen för att lära sig ge bedövning före kastreringen kan vända sig till Svenska Djurhälsovården eller Distriktsveterinärerna. Det är emellertid många personer som behöver gå kurserna, och vi får räkna med att det kommer att ta tid innan allt är på plats. Regeringen har beslutat att bidra med pengar för utbildningen via landsbygdsprogrammet.

Arbetet för att komma bort från den obedövade kastreringen pågår i alla led. EU-kommissionen har tillsammans med intresseorganisationer kommit överens om en branschdeklaration. Flera stora aktörer i den europeiska grisenäringen, handeln och djurskyddet har skrivit under deklARATIONEN. Målet är att alla länder inom EU ska kastrera grisar med smärtlindring eller bedövning från 2012. I ett andra steg vill man att kastrering genom operation helt upphör från 2018.

Jag tycker att det är mycket positivt att den svenska grisenäringen stöder detta initiativ. Branschen uppfyller den första delen av Brysselöverenskommelsen genom att man från den 1 januari nästa år inför smärtlindring i samband med kastrering. Detta är ett steg på vägen för att göra ingreppet så lindrigt som möjligt för grisen. Beslutet togs i form av en branschöverenskommelse som Sveriges Grisföretagare, LRF, Kött- och Charkföretagen och Svenska Djurhälsovården står bakom.

Som jag tidigare sagt är mitt mål att vi får bestämmelser som gör verklig skillnad för grisarna och som gör att de ekonomiska konsekvenserna inte blir så svåra för grisbönderna att svensk produktion tvingas lägga ned. Vi analyserar nu hur vi kan gå vidare i frågan.

Anf. 2 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Varje dag kastreras 4 000 smågrisar i Sverige utan bedövning. Det har hävdats att det inte gör något, att de små grisarna inte känner smärtan eller att det är själva momentet när grisen lyfts upp som utgör stressen, inte ingreppet i sig. Det är inte sant. Det är belagt att grisarna känner smärtan och att stressnivåerna ökar dramatiskt vid ingreppet. Hela situationen medför stress för grisarna. Så långt är vi nog överens. Jag tror inte att landsbygdsministern ifrågasätter detta. Jag tror att landsbygdsministern anser att lidandet är ett problem, och då handlar det om att ta nästa steg, att titta på lösningarna.

I djurskyddslagen står att djur inte ska utsättas för onödigt lidande. Exakt vad det innebär kan såklart diskuteras. Det är inte helt entydigt. I det här fallet menar jag dock att det är solklart. Lidandet är inte nödvändigt. Det riksdagsbeslut som togs i våras innebar att den obedövade kastreringen skulle förbjudas så snart det fanns alternativ till den och att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett lagförslag. De besked som regeringen hittills har lämnat är mycket vaga, och i svaret i dag tar landsbygdsministern inga nya initiativ. Jag tycker att det är oacceptabelt.

För mig är det tydligt att det i dag finns alternativ till den obedövade kastreringen.

Jordbruksverket har gjort en sammanställning där de tydligt pekar dels på lidandet med dagens ordning, dels på de alternativ som finns i form av bedövning och så kallat immunovaccin. Det krav som fanns i reservationen i samband med majoritetsbeslutet i våras, att det skulle finnas alternativ, är uppfyllt. Jag menar därför att om den obedövade kastreringen får fortgå finns det en nonchalans för djurskyddslagen. Regeringen låter medvetet djuren lida i onödan.

Landsbygdsministern menar i sitt svar att det inte behövs någon lagstiftning eftersom branschen själv tagit initiativ och träffat en överenskommelse som ska göra slut på den obedövade kastreringen. Den överenskommelse landsbygdsministern hänvisar till innebär att branschen ska börja använda smärtlindring. Men det är inte samma sak, vilket också tydligt framgår av Jordbruksverkets rapport där de skriver att man inte kan sätta likhetstecken mellan bedövning och smärtlindring eftersom smärtlindring endast kan dämpa smärtorna efter själva ingreppet.

För oss socialdemokrater är det viktigt att ha en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. Vi menar att ett av de svenska mervärdena är just djurskyddet och att det måste fortsätta att utvecklas. Vi kan inte konstatera att vi nått långt och sedan sätta oss med armarna i kors. Tyvärr ser vi att den inställningen präglar regeringens arbete.

Vi ser att det finns ett lidande hos de grisar som kastreras utan bedövning vilket inte kan motiveras med att det saknas alternativ. Vår utgångspunkt är att grunderna i djurskyddslagen måste upprätthållas. Djur ska inte utsättas för onödigt lidande. Vi vill därför se ett förbud mot den obedövade kastreringen. Det är också vad riksdagsmajoriteten beslutade i våras.

Dessutom tror vi att det är nödvändigt att gå vidare och se över möjligheten att helt upphöra med den kirurgiska kastreringen och i stället använda immunovaccin. Det är inte omöjligt. Landsbygdsministern får det att låta nästan så. Faktum är att Sverige inte alls befinner sig i fronten. Andra länder har gått före. Norge är ett exempel. Där är obedövad kastrering förbjuden. Detsamma gäller Schweiz. Ytterligare andra, såsom Nederländerna, Danmark och Tyskland, smärtlindrar redan vid kastrering men arbetar för att helt upphöra med den.

Jag frågar därför landsbygdsministern igen: När återkommer regeringen med ett lagförslag? Man verkar trots allt dela vår ambition.

Anf. 3 INGER FREDRIKSSON (C):

Fru talman! Det är kris för gris. Den svenska grisproduktionen har minskat dramatiskt och lever under svår press. För konsumenterna innebär det att det i dessa dagar kan vara svårt att hitta svensk julskinka. För producenterna innebär krisen att de måste noga räkna om det finns kapital nog att överleva tills det eventuellt blir bättre tider.

Läget är ytterst allvarligt, men interpellationen handlar inte om lönsamheten i den svenska grisproduktionen, även om där finns ett visst samband. Den handlar om när förbudet mot obedövad kastrering kommer.

”När” kan tyckas vara en enkel fråga. Men det är en hel del hänsyn som måste tas. Exempelvis måste ett beslut kunna genomföras utan att

näringsen slås ut. Detta i sig skulle visserligen göra hela kastreringsfrågan onödig, men det skulle å andra sidan innebära att fläskfilén, fläskkotletten och det fläsk vi vill ha till bönderna inte skulle vara svenskt. Det skulle komma från grisar uppfödda i andra länder som kanske har andra krav på djuromsorgen. Det är en sorts dubbelmoral som inte är acceptabel. Vi tillåter inte produktionen här men bryr oss inte om vad som ligger på tallriken.

Svenska grisar ska ha det bra. Det får inte råda någon tvekan om det. Djurskyddsutredningen, som utredaren Eva Eriksson presenterade i veckan, tar utförligt upp frågan och pekar på olika lösningar. En väg är att inte kastrera alls, för att undvika problem med smärta och stress vid ingreppet. Det kan gå att nå genom avel, könssorterad sperma och uppfödningssätt. Även utfodring är en möjlig väg. Här har man inte kommit tillräckligt långt än i forskningen och försöken, men utvecklingen är intressant. En tredje väg är vaccineringen, som också har vissa nackdelar, exempelvis kostnader och den utbildning som krävs.

Jag menar att regeringen bör följa utredarens förslag i frågan och fasa ut den omedelbara kastreringen inom tre år. Då kan grisproducenterna ha hunnit få den utbildning de behöver för att djuren inte ska lida vid en kastrering. Forskningen kan också ha hunnit längre när det gäller att utveckla metoder för att göra det onödigt med kastrering i syfte att undvika galltukt på köttet.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka Sara Karlsson för en väldigt viktig interpellation. Det här handlar om 1,5 miljoner grisar, 4 000 grisar om dagen. Man skär upp deras testiklar utan bedövning.

Jag tror inte att vi behöver gå in mer i detalj på vilken otrolig smärta dessa djur måste känna när man gör detta fasansfulla ingrepp. Det här är inget nytt förfarande inom svensk grisindustri. Så här har det sett ut i decennier i Sverige. Det är inte heller någon hemlighet att det har sett ut så här i stora delar av Europa.

Nu har glädjande nog andra länder i Europa tagit krafttag mot denna verksamhet. Det tycker jag är bra. Jag tycker också att det är väldigt bra att en majoritet i den här församlingen den 27 april i år fattade beslut om att den omedelbara kastreringen av grisar skulle upphöra. Det finns alternativ. En majoritet i den här församlingen har skickat det tydliga beslutet till regeringen. Vi kräver att regeringen implementerar det som folkviljan har fattat beslut om. Men vi får fortfarande vänta. Vi får inga tydliga besked från vår regering. Det tycker jag är väldigt upprörande. Framför allt tycker jag att det är ett svek mot de grisar som lider av omedelbar kastrering – 4 000 varje dag.

Den 11 maj i år fick jag svar från landsbygdsministern. Då sade landsbygdsministern att det var för tidigt att införa det förbud som riksdagen hade beslutat om. Det måste göras ”en grundlig analys” av den omedelbara kastreringen. Landsbygdsministern lovade att återkomma om en exakt tidpunkt för när analysen skulle göras och när den skulle vara klar.

Nu står vi här igen. Det har gått mer än sex månader sedan jag fick det svaret. Jag vill veta när den ”grundliga analysen” ska göras. Men framför allt tycker jag inte att det räcker. Vi har redan fattat beslutet i

riksdagen. Det jag tycker är viktigast är att vi får besked om när vi får ett förbud mot obedövad kastrering. Det är precis som Sara Karlsson sade här tidigare: Flera andra länder har gått före. Titta på Norge och Schweiz! Det är klart att det går att genomföra det beslut som vi har fattat här i riksdagen. Så ska man göra i en demokrati.

Eskil Erlandsson! När får vi förbudet mot den obedövade kastreringen av grisar?

Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag vill precis som interpellanten och övriga meddebattörer naturligtvis att vi kommer bort från den obedövade kastreringen. Det är ett djurvälståndproblem och en angelägen fråga som måste åtgärdas.

Men det måste ses till att det finns hållbara alternativ som gör verklig skillnad för grisen, ger säkerhet för konsumenter och dem som arbetar med djuren samt ser till att det är möjligt att producera grisar i det här landet. Annars blir alternativet att vi har världens bästa djurskyddslagstiftning men inga djur. Detta hjälper varken grisarna eller några andra. Då blir det bara på det sättet att vi importerar kött från andra länder vars lagstiftning ger en lägre nivå på djurskyddet och därmed lägre kostnader. Det tjänar som sagt varken den svenska grisproduktionen, det svenska djurskyddet eller grisen i fråga någonting på.

Vad jag har då gjort? Sedan flera år tillbaka har Jordbruksverket ett uppdrag att medverka till att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra det överflödigt att kastrera smågrisar utan föregående bedövning. Men jag har också, vilket jag meddelade i mitt huvudsvar, sett till att det via landsbygdsprogrammet finns finansiering för djurhållare för att gå den utbildning som är nödvändig för att de själva ska kunna ge den bedövning som ger smärtlindring före kastreringen. Sådana pengar finns alltså nu.

Jag undersöker också möjligheten att använda ytterligare medel via landsbygdsprogrammen för finansiering av så kallad immunokastrering. Nu jobbar vi alltså vidare på departementet med att förbereda en lagstiftning som kan genomföras om förbud mot kastrering utan bedövning. När detta kan träda i kraft har jag inget svar på i dag, men utbildningar som syftar till att de människor som ska handha detta kan göra det under former som är säkra för dem själva, deras medarbetare och konsumenterna är alltså möjliga att gå under det kommande året, med början i januari månad.

Vad är det då riksdagen har tillkännagett? Jag skulle egentligen inte behöva upplysa kammaren om det, men det tillkännagivande som finns från riksdagen säger att kastrering av smågrisar utan bedövning bör förbjudas så snart det finns alternativa metoder för att säkerställa kvaliteten på grisköttet och god djurhållning. Och det är just detta, fru talman, som jag nu har sett till genom att det finns pengar till de utbildningar som personal som hanterar detta måste genomgå.

Anf. 6 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Det är såklart positivt att det har avsatts medel för utbildningar och annat. Men det vi efterfrågar är ett tydligare politiskt ledarskap från landsbygdsministern och regeringen.

Jag tycker att frågan är tudelad. Det handlar dels om själva sakfrågan, om lidandet för grisarna och behovet av att lagstifta bort den ovedövade kastreringen, eftersom den innebär ett onödigt lidande, dels om respekten för riksdagen, som Jens Holm var inne på. Jag tycker att det är nonchalant av landsbygdsministern att strunta i det riksdagsbeslut som togs. Vi sitter här som folkvalda. De beslut som vi tar ska regeringen respektera. Hur ser annars landsbygdsministern på riksdagens roll och förhållandet mellan riksdag och regering? Hur långt tycker landsbygdsministern att regeringen kan gå innan den undergräver den svenska grundlagen? Det vore intressant att höra en reflexion kring det.

När det gäller konkurrenskraften blir jag lite upprörd. Ska vi verkligen konkurrera med ett sämre djurskydd? Menar regeringen att det inte finns några andra vägar att öka konkurrenskraften? I så fall har man konstiga principer och dålig fantasi. När det gäller den ökade kostnaden för immunovaccin vill jag framhålla att det är en åtgärd som minskar dödligheten och därmed också ökar lönsamheten för producenterna.

Man kan också tala om ökad konsumentmakt, som den här regeringen gärna pratar om, liksom om den märkning som vi till leda har diskuterat med regeringen. Regeringen hänvisar till att en obligatorisk ursprungsmärkning skulle leda till ökade kostnader, men det är samtidigt något som näringen själv efterfrågar. Jag tycker att regeringen skulle kunna titta på hur man skulle kunna dela kostnaderna mellan till exempel producenter och handel. Det är klart att det finns vägar att stödja och öka konkurrenskraften om man vill.

Energi är en annan fråga, med satsningen på biogas för att sänka jordbrukets energikostnader. Man skulle kunna bli mer eller mindre självförsörjande, och det skulle innebära en drastisk förbättring av jordbrukarnas konkurrenskraft och också av miljömässigheten i det svenska jordbruket.

Man måste tro på det goda exemplets kraft. Där har regeringen uppenbarligen ett problem mellan retoriken och praktiken. Regeringen säger att vi ska vara föregångare, men så fort det kommer till konkreta åtgärder vill man inte vara med längre. Den argumentationen riskerar att sätta oss på ett sluttande plan. Ska vi rent av försämra djurskyddet för att kunna stå oss i konkurrensen? Det skulle kunna vara en logisk följd av regeringens argumentation.

Man skulle kunna tillämpa den på en massa områden. Hur dåligt ska Sverige bli för att kunna stå sig i konkurrensen?

Anf. 7 INGER FREDRIKSSON (C):

Fru talman! Jag är övertygad om att landsbygdsministern tar frågan på största allvar och att han också respekterar riksdagens beslut. Vi är överens om att grisar ska ha det bra. Då måste vi också se till att vi kan förverkliga det här beslutet på ett genomförbart sätt och ge grisproducenterna tid att gå den utbildning som de behöver, så att de inte genom den skonsamma behandlingen ska plåga grisarna i stället. Vi måste också ge tid för ökad forskning och försök.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det sägs trots allt en del intressant i sådana här debatter. Bland annat sade landsbygdsministern att departementet förbereder ett

lagstiftningsförslag om bedövning av grisar vid kastrering. Det låter väldigt intressant. Det står inget om detta i interpellationssvaret till Sara Karlsson, men det är precis detta vi eftersträvar i vårt riksdagsbeslut. Vi vill ha en konkret reaktion från regeringen, och vi vill ha lagstiftning. Därför vill jag ställa frågan, och jag förväntar mig också ett tydligt svar: När kommer det här lagstiftningsförslaget? Det är det första.

Det andra jag skulle vilja ta upp är Eskil Erlandssons svar att departementet har gett i uppdrag åt Jordbruksverket att ta fram ny teknik och titta på nya system inom svinproduktionen. Man kommer också att starta utbildningar i bedövning. Det är väldigt intressant.

Om man sätter in detta i ett större sammanhang och tittar på den utredning om den nya djurskyddslagen som kom för bara några dagar sedan kan vi se att Jordbruksverket verkligen kommer att få mycket att göra i framtiden. Det är massvis med skrivelser som Jordbruksverket ska ta fram för djurens skull.

Då vill jag fråga landsbygdsministern: Hade det inte varit på sin plats med en djurskyddsmyndighet här? Var det inte lite dumt och förhastat av er att lägga ned Djurskyddsmyndigheten 2007? Hade vi haft Djurskyddsmyndigheten hade det kanske inte hade tagit så här lång tid. Då hade Djurskyddsmyndigheten redan nu sett till att kurserna fanns på plats, att man hade tittat på systemen och att man hela tiden hade verkat för djurens bästa.

Kan vi vara eniga om att det nog hade varit bra med en djurskyddsmyndighet?

Anf. 9 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag måste upprepa att som jag ser det är det glädjande att det nu är klart att det efter årsskiftet kommer att finnas kurser för dem som måste genomgå dem för att kunna ta hand om djuren och ge dem den bedövning de ska ha. Den särskilda utbildning som de många som hanterar den här typen av produktion måste genomgå finns alltså tillgänglig.

I jämförelse med hur man hanterar många andra propåer i samhället tycker jag att det är ganska snabbt marscherat att det både finns godkända kurser för lekmän som utför denna typ av åtgärd och att de dessutom är finansierade genom det landsbygdsprogram som vi har. Jag tycker till och med att det är ovanligt snabbt marscherat av regeringen i den här frågan med tanke på att det är pengar inblandade, att det är kursplaner som ska godkännas och så vidare.

Vad beträffar Jens Holms frågor om huruvida det var onödigt eller inte att lägga ned den djurskyddsmyndighet som fanns tidigare säger jag att vi nu har den samlade bedömningen på en annan myndighet. Bedömningen är samlad. Det är inget som har försvunnit. Snarare var det så att tidigare, när vi hade flera myndigheter inblandade i dessa frågor, tog samordningen i sig tid – om det nu är tiden man är ute efter att förkorta. När det är många inblandade tar det alltid längre tid. Om man är ute efter att förkorta tidsrymden, vilket tycks vara ett av Jens Holms stora argument i sammanhanget, skulle jag vilja påstå att när fler är inblandade tar det längre tid än annars.

Anf. 10 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Jag vill tacka för debatten och för svaret. Jag är väl, som har framgått, inte helt nöjd med svaret. Landsbygdsministern kände också ett behov av att upprepa sig, och det kanske jag också gör.

Jag tycker att det är bra att man har avsatt medel för utbildningar, men det jag efterfrågar är ett tydligare politiskt ledarskap. Jag tycker inte att det är acceptabelt att kastreringen av smågrisar utan bedövning får fortgå trots att det finns alternativ. Jag är helt övertygad om att konkurrenskraften för den svenska griskärlingen och för livsmedelsproduktionen som helhet är avhängig av en god djuromsorg och god omsorg om miljön. En sådan utveckling måste därför stödjas och i viss mån drivas på politiskt.

Självklart måste vi också ta griskärlingens pressade läge med i beaktande, men det finns andra sätt att stödja den än att tumma på djurskyddet. Jag önskar att regeringen också kom till den slutsatsen och att det lagförslag som landsbygdsministern här säger förbereds snart blir verklighet. Jag tycker att vi kan förvänta oss det.

Anf. 11 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Även jag vill tacka för den här debatten och för interpellationen. Jag gör det för jag är övertygad om att vi är överens om att vi måste komma bort från problemet med den obedövade kastreringen.

Apropå politiskt ledarskap vill jag poängtera att detta att vi har fixat fram pengar för någonting under ett löpande budgetår är bevis nog för att jag har tagit frågan på allvar och i sammanhanget visat politiskt ledarskap.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2011/12:97 om brist i tillgänglighet som grund för diskriminering

Anf. 12 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jan Lindholm har frågat mig hur jag avser att prioritera arbetet med frågan om att klassa brister i tillgänglighet som grund för diskriminering.

I dag finns skydd mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet på arbetslivets område och på högskoleområdet där skyddet är begränsat till lokalernas tillgänglighet och användbarhet. Diskrimineringskommittén föreslog i sitt betänkande att diskrimineringsförbudet skulle utvidgas till att omfatta övriga områden som omfattas av diskrimineringslagen. Det gäller till exempel hela utbildningsområdet, hälso- och sjukvård och tillgång till varor och tjänster. Regeringen ansåg dock att utredningens förslag var för ofullständigt och aviserade i propositionen *Ett starkare skydd mot diskriminering*, prop. 2007/08:95, att man avsåg att skyndsamt komplettera kommitténs överväganden med ytterligare underlag och därefter återkomma till riksdagen.

Frågan har därefter utretts inom Regeringskansliet vilket resulterade i departementspromemorian *Bortom fagert tal – om bristande tillgänglig-*

het som diskriminering, Ds 2010:20. Promemorian remitterades i juni 2010 samtidigt som Statskontoret fick i uppdrag att göra en kompletterande konsekvensanalys av promemorians förslag. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Anf. 13 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Först vill jag tacka för svaret, även om det var ett ovanligt kort svar på en interpellation. Det kan ju vara bra.

Inför senaste valet 2010 och inte minst under Almedalsveckan och perioden fram till valet var det många företrädare för de politiska partierna, och även för allianspartierna, som hade olika möten med dem som företräder personer med nedsatt funktionsförmåga. De uttalade väldigt tydligt ett stöd för tanken på en lagstiftning där brist på tillgänglighet ensamt ska räcka som grund för att hävda diskriminering.

Förhoppningarna var därför väldigt stora inför vårt senaste val. Frågan fick en väldigt framträdande position i den politiska debatten. Tillgänglighetsproblematiken verkade vara på topp på den politiska agendan. I Sverige är det ofta så att vi bara tycks hantera en fråga åt gången. Nu är det äldreomsorgen, och nyss hörde vi här en debatt om brister i djuromsorgen. Den här frågan har hamnat lite i bakvatten.

Fru talman! Jag ställde inte den här frågan till ministern i tron att jag skulle få så väldigt mycket svar på det sakliga innehållet. Jag ställde den för att jag vill påminna om de förväntningar som finns ute i samhället. Förmodligen var det just den promemoria som ministern nämnde i sitt svar som remitterades i juni 2010 och diskussionen inför att den presenterades och remitterades som bidrog till de stora förväntningarna.

Nu har det gått nästan ett och ett halvt år. Jag upplever i mina kontakter ute i samhället att man börjar bli ganska irriterad över att det inte händer något. Förväntningarna finns där. Man kan undra om vi i debatten kan få någon liten signal om när vi kan förvänta oss att beredningen i Regeringskansliet resulterar i något förslag och gärna någon signal om ambitionsnivån i det arbetet.

Anf. 14 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jan Lindholm har alldeles rätt i att den svenska debatten ofta rymmer två eller tre politiska frågor på en gång. Sedan kan andra frågor tränga sig på. Det gäller i och för sig att vara tydlig med att Regeringskansliet ägnar sig åt frågor även om det inte är huvudrubriker i debatten.

Just nu pågår ett beredningsarbete om bristande tillgänglighet som grund för diskriminering. Där är vi i en situation där rätt många verksamheter och departement är inblandade vilket i sig gör att en beredning tar en viss tid.

Vi hade redan tidigare sagt att vi samtidigt som vi remitterade promemorian *Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering* skulle be Statskontoret att titta på vilka kostnader som det skulle kunna innebära. Det har också kommit in under tiden. Arbetet har i den meningen drivits framåt.

Jag och interpellanten delar en bild av en verklighet där vi behöver vara betydligt mer aktiva vad gäller handikappolitik och situationen för personer med funktionsnedsättningar i det svenska samhället. Om vi ska

vara helt uppriktiga gäller det även i lägen där arbetsmarknaden har gått bra. Innan förra finanskrisen då sysselsättningen steg och arbetslösheten sjönk hade vi särskilda utmaningar vad gäller personer med funktionsnedsättningar.

När vi har kraftigt höjt lönebidragen och antalet lönebidragsanställningar för att ha ett steg in på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättningar har de pengarna inte alltid utnyttjats fullt ut av potentiella arbetsgivare. Vi vet att vi har en verklighet där personer med funktionsnedsättningar möter en omvärld av fördomar. En funktionsnedsättning kan göra att jag som bär den funktionsnedsättningen bedöms som mindre vetande av en omvärld och i vissa fall drabbas av ren diskriminering.

Där bör man se handkappolitiken i dess helhet. Regeringen har nu lagt fram en ny strategi för politiken för funktionshindrade under de kommande fem åren. Det handlar om att fortsätta arbetet för att fördjupa politiken för funktionshindrade. Vi har också lagt ut ett uppdrag på Arbetsförmedlingen för att se kompetensen som finns hos personer med funktionsnedsättningar. Vi försöker lyfta upp frågan om vikten av att öppna arbetsmarknaden även för denna grupp.

Det gäller precis samma sak för den människa som har en funktionsnedsättning som vilken annan som helst. En viktig frihetsfråga är att ha arbetet att gå till där man känner man kan bidra och förhoppningsvis också har en egen lön att leva på för varje månad. Det ökar makten över tillvaron.

Det är ingen hemlighet att partierna i regeringen har lite olika ingång i denna fråga. En del av en samlad politik för funktionshindrade vore att vi fick en skärpt lagstiftning när det gäller bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Vi har det på ett par områden som jag nämnde i svaret. Vi har det på arbetslivets område och på högskolans område. Här skulle det handla om att bredda det.

Det är ofta frustrerande när man möter handikapprörelsen och personer som har funktionsnedsättningar. De påpekar för mig, och jag tror att det är samma för Jan Lindholm, att det finns lagstiftning som inte följs. Själva lagstiftningen på ett antal områden är rätt skarp vad gäller tillgänglighet och möjlighet att fullt ut delta i samhället. Men jag har som enskild egentligen ingen möjlighet att driva en fråga.

Det kan ytterst bli vite för en kommun eller för någon annan utförare om det är så att man inte uppfyller det krav som finns. Men jag som enskild som drabbas av en bristande tillgänglighet kan inte själv driva frågan. Det är lite kärnan i varför man skulle nå fram i frågan om brist i tillgänglighet som grund för diskriminering. Jag skulle som enskild ha en möjlighet att driva processen framåt när samhället inte uppfyller vad det ska ha gjort.

Detta har flera fördelar. Det första är att jag kan få rätt som person. Det andra är att det också har en ganska viktig attitydförändrande funktion. Om man får rätt och att ett enskilt fall ska ses som diskriminering förändrar det också attityden på ett positivt sätt i samhället.

Anf. 15 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Jag tror att vi i grunden har rätt så lika ambitioner. Vi kan ägna interpellationsdebatten till att tala om situationen för dem med ned-

satt funktionsförmåga. Men nu var det så att jag ställde en fråga som jag tänkte att jag skulle få svar på. Jag tyckte inte riktigt att ministern kom dit. Det kanske kommer i nästa inlägg.

Man kan tolka vad ministern här sade om att det är väl känt att det i regeringen finns olika åsikter, och man förhandlar och kommer överens. Det fanns en formulering om att ministern tror att en del skulle kunna vara en skärpt lagstiftning om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.

Jag skulle vilja komplettera de frågorna med: När kan vi förvänta oss någonting? Vad kan vi förvänta oss för ambitionsnivå? Jag vill gå längre bak till promemorian *Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering*.

Jag tror att den promemorian väckte stora förhoppningar. Om jag ska tolka vad ministern säger om vad som har hänt tror jag att många undrar om den var för optimistisk. Har regeringen för stora problem? Det framgår i analysen att regeringen lovade mycket. Ministern sade att många departement är involverade. Det är naturligtvis en komplex fråga. Det skulle vara intressant att få höra en kommentar i den frågan. Siktade man för högt? Utställde man för stora löften i promemorian *Bortom fagert tal*?

Anf. 16 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag ska försöka vara lite tydligare. Jag vill ge en allmän bakgrund till situationen för personer med funktionsnedsättningar, och jag vill också ge en allmän bakgrund till regeringens ganska breda arbete vad gäller politiken på området.

Min ambition är att vi ska komma framåt när de gäller bristande tillgänglighet som grund för diskriminering. Att något håller på att beredas är det vanliga byråkratiska svaret på vad som sker i Regeringskansliet. Det innebär dels att saker kostnadsberäknas, vi fick in de frågorna från Statskontoret, dels att effekterna av ett förslag ses över, dels att frågan går ut på remiss. Det är ett bra sätt att bygga ett lagstiftningsarbete i Sverige.

Vi fick in rätt många remissvar på promemorian *Bortom fagert tal*. Den kraftiga majoriteten av remissvaren var positiva. Samtidigt fanns remissvar med invändningar på olika punkter mot det förslag som har lagts fram och det förslag som har kommit fram i departementspromemorian. En del i ett seriöst lagstiftningsarbete är att lyssna och se vilka invändningar som finns som vi behöver fundera över i förhållande till en ny lagstiftning.

Jag kommer att vara tydlig i en mening, och det innebär att jag inte kommer att vara så mycket tydligare än så här, nämligen att min ambition är att vi ska komma framåt i detta. Nu har det gått ett och ett halvt år, kanske en viss överdrift, och det har varit val däremellan, men vi behöver under nästa år landa i beredningen av hur vi gör med frågan. Ingen blir gladare av att vi drar ut på något som inte behöver dras ut. Min starka ambition är att vi ska komma i mål med ett starkt skydd mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet. Det är min utgångspunkt i mitt ansvar för frågorna. Mitt andra svar är att jag tror och hoppas att vi ska komma i mål under nästa år – i hur vi nu landar.

I det arbetet måste vi beakta de remissynpunkter och remissvar som har kommit in. Vi måste fundera över om det lagstiftningsförslag som

finns i departementspromemorian kan förändras i någon riktning så att det kan möta den remisskritik som har kommit fram.

Prot. 2011/12:40
1 december

Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Jag är faktiskt nöjd med svaret. Jag har fått den information jag behöver.

Svar på
interpellationer

Anf. 18 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det är alltid både positivt och negativt när oppositionen säger att man är nöjd. Det är bra att du är nöjd med svaret, Jan Lindholm. Det är ungefär vad jag kan säga i dag.

Jag vill tacka interpellanten för frågan. Jag tror att vi behöver vara fler röster som lyfter fram personer med funktionsnedsättningar i samhället. Vi behöver vara fler som lyfter upp frågorna, och vi behöver vara fler som lyfter upp utmaningarna. Det handlar om att skapa ett samhälle där människor bedöms efter vilka de är och inte efter att de har en funktionsnedsättning. Vi ska ha ett samhälle där folk inte handikappas på grund av hur omgivningen ser ut.

Jag är nöjd med interpellationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2011/12:117 om redovisning av utsläpp av växthusgaser

Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Ärade ledamot! Åsa Romson har frågat mig om vad jag avser att göra för att ta fram ett nytt och mer rättvisande mått över svenskarnas utsläpp av växthusgaser och införa det i den svenska klimatpolitiken. Det interpellanten syftar på är att hon anser att konsumtionsperspektivet bör lyftas in i den svenska utsläppsstatistiken.

Regeringen anser att det är viktigt att beakta utsläppen utanför Sveriges gränser som orsakas av svensk konsumtion. Enligt regeringens proposition 2009/10:155 *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete* ska det övergripande målet för miljöpolitiken vara att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Det råder sålunda ingen tvekan om att regeringen tar frågan om utsläpp orsakade av vår konsumtion på allvar. Lösningen på problemet ligger dock inte i hur den svenska utsläppsstatistiken presenteras utan i internationell samverkan och konkreta klimatåtaganden och åtgärder. Klimatfrågan är global och kan endast lösas på global nivå. För att minska klimatpåverkan av svensk konsumtion till en hållbar nivå räcker det inte med att vi minskar de svenska utsläppen till en mycket låg nivå utan utsläppen måste minska även i de länder vi importerar varor ifrån. Sverige kombinerar en politik för ambitiösa utsläppsminskningar på hemmaplan med satsningar utanför Sverige för att minska utsläppen även där.

Världens länder måste göra mer för att minska utsläppen än vad som görs och utlovas i nuläget för att den globala medeltemperaturökningen ska kunna hållas under två grader. De utvecklade länderna måste gå före i den processen och skärpa sina utsläppsmål. En samlad internationell ansats som inte minst inkluderar alla stora ekonomier behövs för att möta klimathotet.

Sverige verkar mycket aktivt för att få ett globalt klimatavtal på plats som är tillräckligt ambitiöst för att hålla den globala uppvärmningen under två grader. De rika länderna bör åta sig bindande utsläppsminskningar. Sverige har för egen del beslutat att minska utsläppen med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990 och har visionen att nå noll i nettoutsläpp av växthusgaser till år 2050, vilket gör oss till ett land i framkant.

Anf. 20 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack, Lena Ek, för svaret på interpellationen, även om jag inte håller med miljöministern om att lösningen av klimatfrågan ligger helt inom ramen för de internationella förhandlingarna och för vad varje land åtar sig att jobba med i utsläpp från produktionen.

Fru talman! Det finns statistik i publikationer för de senaste 10–20 åren i fråga om ländernas fotavtryck, det vill säga det konsumtionsutrymme som länderna tar i anspråk i form av fotavtryck av vatten, biologisk mångfald och ett sammanvägt fotavtryck. Det är uppenbart att klimatutsläppen till följd av det konsumtionsavtryck som svenskarna står för ökar. Det betyder att vi har en ojämn handelsexport och handelsimport. Visst exporterar stålindustrin i Sverige varor från produktion som har resulterat i utsläpp av växthusgaser som räknas in i den svenska utsläppsstatistiken enligt de internationella avtalen, men utsläppen är ändå mindre än de växthusgaser som släpps ut i den produktion av varor och tjänster som svenskar bidrar till i andra länder.

Det här är, fru talman, precis det problem som Miljöpartiet och flera andra rörelser vill lägga till i politiken. Det handlar inte om att vi inte ska mäta utsläppen som Sverige har. Vi har ett hyfsat regelverk för dem, även om de kan förfinas och förbättras. Framför allt kan statistik och annat vara mer tydligt och läggas fram mer regelbundet, men vi behöver också lägga till perspektivet att hela tiden försöka mäta och förfina metoderna att ha kontroll över vilket fotavtryck som vi i Sverige bidrar med globalt i andra hänseenden. De verktygen behöver vi.

Vi behöver dessa verktyg. Vi behöver dem, fru talman, för att vi måste diskutera hur vi kan lätta på konsumtionstrycket, fotavtrycket som tar resurser i anspråk och som leder till ökade utsläpp av växthusgaser. Vi kan inte bara jobba med verktygen att andra länders stålverk, cementindustrier eller leksaksfabriker ska effektivisera sina utsläpp. Vi måste också titta på hur stort efterfråge- och konsumtionstrycket är på många produkter som i dag bidrar till växthuseffekten. Kan vi därigenom bidra till skiften och omställningar beroende på vilka produkter vi efterfrågar?

Det är som att ha ett tankesätt till. Det handlar inte om att dra bort och förstöra de bokföringar och uträkningar som redan finns när det gäller växthusgaser, utan det gäller att lägga till ytterligare ett perspektiv och att få det att också generera politisk handlingskraft för att klara världens klimatproblem.

Om tittar på detta med det andra perspektivet, som vi menar ska vara ett kompletterande perspektiv med fotavtrycket, har Sveriges utsläpp mellan 1993 och 2003 ökat med 20 procent. Det är mer än vad de globala utsläppen ökade med under den här tiden. Det tyder på att vi måste skifta perspektiv, miljöminister Lena Ek.

Anf. 21 INGER FREDRIKSSON (C):

Fru talman! Klimatfrågan är en ödesfråga. Hur vi än räknar måste utsläppen ned. Det spelar ingen roll för kommande generationer hur vi räknar och var utsläppen minskar, bara de minskar. Att redovisa de svenska utsläppen på svenskt vis löser inte världens problem. Om klimatutsläppen ska minskas med matematik måste vi ha med alla världens länder på matematiklektionen.

Det miljöminister Lena Ek kan göra är att se till att man får bättre mätmetoder i alla länder och arbeta vidare förhandlingsvägen för att få till så stora utsläppsminskningar som möjligt över hela världen. Det är den största och viktigaste uppgiften.

Anf. 22 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, Åsa Romson! Du tar upp en viktig fråga i den här interpellationen. Även vi i Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att effekten av vår konsumtion och importen till Sverige redovisas i den officiella utsläppsstatistiken. I statistiken över utsläpp kan vi se att till exempel länder som Kina och Indien ökar sina utsläpp extremt kraftigt. Det har mycket att göra med att det är en stark ekonomisk tillväxt i de länderna. Men det har också att göra med att Sverige, Europa och USA, den utvecklade delen av världen, förlägger en stor del av sin produktion i de här länderna. Man kan säga att vi på så sätt outsourcar våra utsläpp lite grann. De läggs ut på utvecklingsländerna, och då växer utsläppen där i stället.

Det är precis som Åsa Romson tar upp, nämligen att om vi räknar med importen och konsumtionen har de svenska utsläppen egentligen ökat under de senaste 20 åren. De har inte minskat, som det ser ut i den officiella statistiken. Om vi verkligen tar klimatförändringarna på allvar är konsumtionen en faktor som vi måste komma till rätta med. Då måste de siffrorna redovisas på ett korrekt sätt. Därför tycker jag att regeringen borde kunna presentera mycket mer än det som Lena Ek tar upp i interpellationssvaret.

Jag noterar att miljöministern säger att med den svenska klimatpolitiken och våra mål, nämligen att utsläppen ska minska med 40 procent till 2020 och att vi i praktiken ska nå nollutsläpp till 2050, är Sverige ett land i framkant. Lena Ek använder inte längre den gängse frasen från regeringen, nämligen att Sverige har Europas bästa klimatpolitik. Det är det vi har fått höra tidigare från den förre miljöministern Andreas Carlgren, från Fredrik Reinfeldt och från Anders Borg när de har debatterat. Jag tycker att det är bra att den här tillnyktringen har kommit och att vi inte längre slår oss för bröstet för att vi har Europas bästa klimatpolitik. Både jag och Lena Ek vet att vi faktiskt inte har det. Ungefär en tredjedel av våra klimatåtgärder förlägger vi i andra länder genom att vi köper billiga utsläppskrediter. Det är bara ett exempel på att den svenska klimatpolitiken tyvärr är ihålig.

Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Vi har några tuffa mål i Sverige. Låt mig repetera dem. Vi har sagt att 2020 ska Sverige ha dragit ned utsläppen av växthusgaser med 40 procent. Vi är än så länge det enda land i Europa som har regerings- och riksdagsbeslut på en sådan utsläppsnivå. Tyskland, England och Danmark är på väg att fatta ungefär likadana beslut. År 2030 ska vi ha en fossilfri fordonsflotta. Det är också ett oerhört tufft mål. År 2050 ska vi ha nollutsläpp av växthusgaser. Det är också ett väldigt tufft mål. Hur ska vi nå dit?

Jag har sedan jag tillträdde som miljöminister kallat in en grupp experter, människor som ska hjälpa till att utforma åtgärderna sektorsvis för att vi ska nå fram till nollutsläpp 2050, och dragit i gång ett arbete som heter Färdplan 2050. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram underlag för en sådan svensk färdplan. Man jobbar nu febrilt med det här underlaget för hur vår vision ska förverkligas. Här ingår också att titta på konsumtionsperspektivet, vilket jag tycker är mycket bra.

Klimatpolitiken ska genomföras utan att svensk industriproduktion läggs ned och flyttar utomlands med ökade utsläpp där som följd. Vi ska klara klimatpolitiken, jobben och konkurrenskraften. Det är i alla fall min ambition.

När man tittar just på konsumtionen kan man bli lite förvirrad och undra hur underlagen plockas fram. Det finns en rapport som är beställd av Nordiska rådet. Den hävdar att utsläppen i Norden har fördubblats på nästan 20 år. Det finns en annan rapport från ett norskt forskningsinstitut som heter Cicero som har ett mycket gott rykte. Den hävdar att utsläpp orsakade av svensk konsumtion minskar med 13 procent under perioden 1990–2008. Den slutsats man kan dra av detta är möjligen att forskningen behöver öka och underlagen förbättras när det är sådana enorma skillnader mellan två rapporter som var och en i sig härstammar från institut med gott rykte på forskningssidan. Det gör det i alla fall inte lättare att statistiken spretar så enormt.

Enligt FN:s klimatkonvention, som jag hoppas att vi alla tycker är bra, ansvarar varje land primärt för de utsläpp som sker inom det egna territoriet. Det finns en logik bakom detta. Varje land ansvarar för de utsläpp som direkt kan påverkas med styrmedel och åtgärder i det egna landet.

Man kan ta svensk stålproduktion eller svensk produktion av papper och massa som går på export som exempel. Var är det lättast att titta på utsläppen från den här produktionen, i det land där produktionen sker eller i det land dit varorna importeras? Jag tror att om vi någon gång ska hitta en samsyn runt hur statistiken ska tolkas är faktiskt FN:s approach och den approach som finns i den av så många länder ratificerade klimatkonventionen den rätta, det vill säga att man mäter vid källan. När jag säger detta är ambitionen att få så god kunskap som möjligt för att åtgärda det ödesproblem som klimatfrågan faktiskt innebär.

Anf. 24 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för inlägget i den här debatten, Lena! Om jag tolkar dig rätt tvivlar alltså Sveriges miljöminister på att de svenska klimatutsläppen ur ett konsumtionsperspektiv skulle ha ökat även när man räknar

bort det från den svenska exporten. Det är i alla fall Naturvårdsverkets uppfattning att det inte är så.

Frågan är snarare hur vi hanterar det, hur vi går vidare i politiken. Hur skapar vi en dialog och hur hittar vi verktyg för att också ta oss an den utmaning som konsumtionens tryck på jordens resurser faktiskt innebär? Det är en fråga som har diskuterats inom Rioprocessen, från Rio-konferensen 1992 och framöver. Det är där man tittar på konsumtionsmönster och produktionsmönster.

Klimatavtalet bygger hela sin uppdatering och statistik på produktionsmönstret, men det är läge att också titta på konsumtionsperspektivet och ha det som ett kompletterande perspektiv. Det tycker vi är viktigt från Miljöpartiets sida. Jag är glad åt att Jens Holm från Vänsterpartiet också har instämt i detta.

Men, fru talman, jag skulle vilja ställa en fråga till miljöministern, eftersom hon hade en utläggning och också i sitt svar har gått in på sin färdplan för 2050 om ett Sverige utan utsläpp. I svaret skriver Lena Ek, som hon också redogjorde för, att Sverige för egen del har "beslutat att minska utsläppen med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990". Precis som Jens Holm sade kan man fråga sig om vi ska minska dem eller om vi ska minska dem genom att köpa in utsläppsrätter, så kallade offsets. Det är mig veterligen inget annat i-land som menar att det inom Kyotoavtalet är möjligt att använda offsets i den enorma utsträckning som Sverige gör, med den lagstiftning vi har, när man säger att en tredjedel ska minskas på det sättet.

Men, och det här är intressant, sedan fortsätter miljöministern och säger att visionen att nå noll i nettoutsläpp av växthusgas till 2050 gör oss till ett land i framkant. Lena Ek brukar ju, och gjorde det senast i går på en stor konferens, presentera det här som ett Sverige utan utsläpp 2050. Jag skulle vilja ställa frågan, Lena – jag vet att du fick den i går också: Är det samma utsläpp vi pratar om i de här två delarna av meningen, alltså de utsläpp du pratar om i målet för 2020 och de utsläpp som du pratar om ska vara noll 2050?

Är det samma utsläpp betyder det att konsumtionsperspektivet inte har lagts in. Det kan jag respektera att man inte gör i alla beräkningar. Jag hoppas bara att det finns med och är glad att ni tittar på det också i 2050-planerna. Det ska bli roligt att återkomma till det.

Det intressanta här blir också om det är på samma sätt vi ska räkna när det gäller offsets. Är det en tredjedel som vi ska kunna köpa in från andra länder för att vara på noll 2050? Det känns på något sätt orimligt att vi 2050 på ett sätt ska säga att vi inte har några utsläpp och samtidigt säga att vi köper in utsläppskrediter från andra länder motsvarande en stor del.

Den tredje frågan gäller naturligtvis nettoutsläpp. Sverige är ju ett skogsland och vi har ganska rika kolsänkor. Det beror lite på hur vi sköter vår skog, men de är ganska stora och omfattande. Om vi ska räkna av det, är det då samma utsläpp som man räknar med till 2050? Det var min fråga till Lena.

Anf. 25 JENS HOLM (V):

Fru talman! Förlängningen av den här debatten handlar ju om konsumtionssamhället i sig. Jag tror att vi egentligen är ganska överens om

Prot. 2011/12:40
1 december

Svar på
interpellationer

att den formen av samhälle som vi har i dag, där den som har flest prylar när den dör vinner, inte riktigt är det samhälle som vi vill ha. Framför allt är det inte ett särskilt hållbart samhälle.

Samtidigt stimulerar den politik som regeringen för det samhället ännu mer, den späder på konsumtionssamhället ännu mer. Om man sänker skatter för drygt 100 miljarder kronor får man en kraftigt ökad privat konsumtion. Då blir det fler stadsjeepar. Det blir en till utlandsresa till Thailand. Det blir kanske en till platt-tv att hänga upp på väggen. Men det är faktiskt inte hållbart.

Om man i stället bestämmer sig för att vi måste satsa mer på det gemensamma, att vi vill ha fler teaterbesök, att vi vill att parkskötsel ska bli bättre, att vi vill att alla svenskar ska kunna gå på museer gratis och att vi vill ha mer pengar till idrotten till exempel, är det också en form av konsumtion. Men det är en konsumtion som inte alls tär på klimatet på samma sätt som den privata konsumtionen. Den här skattesänkarpolitiken och stimulansen av den privata konsumtionen skulle jag önska att Lena Ek tog upp inom regeringen.

Min andra fråga är konkret. Det gäller den utsläppsstatistik som vi får presenterad av Naturvårdsverket i slutet av varje år. Det är statistik som släpar efter drygt ett år. Vi kommer att få 2010 års statistik när vi egentligen vill veta hur det har varit det här året. Jag undrar om Lena Ek kommer att vidta några åtgärder för att vi ska kunna få snabbare presentationer av siffror från våra myndigheter. Man kanske kan stämma av utsläppsstatistiken månadsvis eller kvartalsvis, på samma sätt som vi gör med ekonomiska indikatorer.

Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Den här debatten går från diskussion om statistik vad gäller konsumtionsvanor och växthusgaser till att täcka hela miljöområdets skattepolitik och dessutom UD:s ansvarsområden. Jag tänker hålla mig till frågorna i interpellationen och det ämne som vi kom hit för att diskutera.

Jag tycker att klimatkonventionens regelsystem när det gäller statistiken över konsumtion och utsläpp är riktigt, nämligen att man mäter i det land där varan produceras. Det är en princip som alla länder som har ratificerat klimatkonventionen, och det är väldigt många, också ställer upp på. Det vi diskuterar nu är en blandning. Jag skulle tycka att det vore intressant om interpellanten och Jens Holm kunde bestämma sig för om ni tycker att utsläppen ska mätas där varan produceras eller där den säljs.

Om vi tar en bil till exempel eller en mobiltelefon vet vi att det många gånger handlar om sammansättning i ett land. Det är ett helt annat ställe geografiskt än där de ingående delarna produceras. Jag har ju deltagit i det europeiska arbetet med att hitta carbon footprint, klimatfotavtryck, i olika segment i de stora varuhuskedjorna i Europa. Det är oerhört svårt att från en slutprodukt mäta sig bakåt och se var utsläppen har ägt rum.

Jag tror att det logiska och bästa sättet att få god kunskap är att mäta där själva varan produceras. Att den sedan vandrar genom olika länder, ja, så är det, och att vi måste diskutera konsumtionsmönster, ja, det måste vi, men när det handlar om klimatstatistiken tror jag att det är omöjligt. Från mitt arbete med kemikalieregleringen vet jag att vid produktionen av till exempel en bil säger branschen själv att man har använt 4 600

kemikalier. Jag tror att det är lättare att se var de har gjort sina utsläpp om man tittar på var den producerades än om man tittar på slutprodukten bilen.

Det är anledningen till att jag tycker att den princip som är fastslagen i klimatkonventionen är den rätta. Det hindrar inte att vi kan diskutera konsumtionsmönster. Det måste vi absolut göra i många olika sammanhang. Jag håller med om att vi konsumerar många onödiga saker. Jag tycker att det är bra med återbruk, med återvinning och en viss återhållsamhet också när det gäller konsumtion. Men just när det handlar om att diskutera klimatutsläppen tror jag att kommissionens inställning är den korrekta, den som är lättast att hantera.

Med tanke på hur det ser ut när vi tittar på olika rapporter om den svenska konsumtionens påverkan på de svenska klimatutsläppen från två värenommerade institut, där vi har så oerhört divergerande resultat att det ena säger att den har fördubblats och det andra säger att den har minskat med 13 procent under i stort samma tidsperiod, har vi ju ett problem. Det är det här vi måste försöka arbeta med om vi ska få fram en hållbar och vettig statistik på det här området. Men ge mig gärna ett besked om var ni tycker att det är enklast att mäta utsläppen.

Anf. 27 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Miljöminister Lena Ek vill ha besked om var någonstans man ska mäta. Jag försökte vara tydlig både i interpellationen och i mitt inlägg här, Lena Ek, med att det handlar om att få in ett konsumtionsperspektiv i vårt klimatarbete – det klimatarbete som vi ska ta hand om här i Sverige.

Du säger att du är öppen för att vi ska ta konsumtionsdiskussionen. Knyt den då också till klimatarbetet! Om vi säger att det här är någonting annat utvecklar vi inte de verktyg i politiken som vi behöver för att möta det enorma tryck när det gäller klimatutsläpp som den svenska konsumtionen står för. Vi kan inte säga till Kina att de å ena sidan måste minska sina utsläpp när vi å andra sidan vill köpa dubbelt så mycket oljebaserade prylar och så vidare av dem. Det är denna diskussion som också kommer in i det här.

Men jag vill inte ändra i Kyotoprotokollets grundregler för hur man bokför denna typ av utsläpp. Jag vill komplettera med ett konsumtionsperspektiv. Det tror jag att vi kan vara ganska överens om, Lena.

I frågan ligger att vi måste se klimatpolitiken som ett så pass viktigt politiskt område att vi ska rensa upp i vilka utgångspunkter vi har i debatten. Jag tror att det också är bra för politiken och för det demokratiska. Vi måste ha en ärlig utsläppsstatistik. Här är vi på väg, men vi är inte riktigt framme.

Jag tycker att den svenska debatten skulle gynnas av att regeringen var tydligare med vilka klimatmål man sätter för det svenska arbetet. Det skulle vara tydligare gentemot de svenska aktörer som ska ingå i arbetet om de visste vad vi har för målsättningar för hur samhället här i Sverige ska ställa om. Hur snabbt vill man att det svenska samhället ska ställa om? Man måste ha ett nationellt klimatmål som är tydligt mot aktörerna. Det ska inte vara ett mål om 40 procent minus som man kan vara ute och svänga sig med i politiken med när det inte stämmer, Lena Ek.

Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tycker att det är roligt att Åsa Romson nu för Miljöpartiets räkning sluter upp bakom principen om var klimatutsläppen ska mätas. Det vore nämligen väldigt konstigt annars nu när frågan om rapportering, verifiering och övervakning, det så kallade RMV, ska förhandlas i Durban. Detta förhandlar man där just nu, och vi ministrar kommer att mötas där på tisdag. Det här kommer att vara en av de viktigaste frågorna. Då måste vi vara på det klara med att de som ingår i den svenska delegationen stöder den princip som finns i klimatkonventionen om att utsläpp mäts vid produktionskällan eftersom det är det enklaste och tydligaste.

Det tycker jag är ett oerhört bra besked, och jag ska be att få tacka för det. Därmed har vi kommit en bra bit när det gäller att försöka hitta de fakta som vi måste ha för att se vad vi behöver göra i Sverige för att nå de svenska klimatmålen. Det handlar om en minskning på 40 procent till 2020 och ett nollutsläpp 2050.

Vi behöver naturligtvis diskutera konsumtionsmönster. Det tror jag att man alltid ska göra, särskilt i sammanhang som handlar om klimat och miljö. Men det gäller också arbetsmiljö och corporate social responsibility, alltså företagens ansvar i arbetet.

Fru talman! Jag har nu inte tid att gå igenom alla åtgärder som Sverige vidtar för att stödja just corporate social responsibility och företagens ansvar. Men jag tycker att det är viktigt att vi är tydliga med att detta är en huvudprioritering för den svenska regeringen och för Sverige.

Vi arbetar också, vilket jag har informerat miljö- och jordbruksutskottet om, med ett globalt ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion inför den stora konferensen Rio + 20 som äger rum i början av sommaren. Jag är säker på att vi återkommer till debatten i samband med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2011/12:87 om stresstester av de svenska kärnkraftverken

Anf. 29 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ledamöter och åhörare! Jens Holm har, mot bakgrund bland annat av de första bedömningarna av de så kallade stresstesterna, frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att rätta till dessa allvarliga säkerhetsbrister som Jens Holm anser finns i svenska kärnkraftverk. Holm frågar mig också om jag är beredd att ta initiativ till en omprövning av det beslut som innebär att så många som tio nya reaktorer får byggas i Sverige.

Låt mig vara mycket tydlig på en punkt: Den kärnkraft vi har i Sverige ska vara säker. De erfarenheter som finns att lära av Fukushima ska vi ta vara på. Det finns ingen tvekan vare sig från min eller från regeringens sida när det gäller detta.

Vidare: Alliansregeringens energiöverenskommelse ligger fast. I den ingår att vi gör det möjligt för kärnkraftsindustrin att ansöka om att få ersätta befintliga kärnkraftverk med nya. Eventuella ansökningar kom-

mer att prövas av Strålsäkerhetsmyndigheten. Överenskommelsen innebär också att kärnkraftsindustrin inte kan påräkna sig något statligt stöd i form av direkta eller indirekta subventioner.

Efter Fukushima och det tragiska som hände där tog Europeiska rådet initiativ till att så kallade stresstester skulle genomföras vid alla kärnkraftverk inom unionen i syfte att dra lärdomar av händelserna i Japan. Strålsäkerhetsmyndigheten fick regeringens uppdrag att genomföra stresstesterna, och det är detta arbete som nu pågår. Vi har nyligen fått ta del av de första bedömningarna från Strålsäkerhetsmyndigheten utifrån kärnkraftsindustrins rapporter. Den nationella rapporten kommer att lämnas i december, och därefter följer en EU-ledd granskning av samtliga medlemsstaters nationella rapporter. Detta innebär, fru talman, att vi kommer att ha den samlade bilden av vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas till sommaren nästa år. Jag ser fram emot att ta del av den svenska rapporten i samband med att Strålsäkerhetsmyndigheten presenterar den i december i enlighet med uppdraget.

Anf. 30 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar Lena Ek för svaret. Bakgrunden till interpellationen är de så kallade stresstester som har gjorts och fortfarande görs av de 135 kärnkraftverk som finns i EU-länderna. Bakgrunden till testerna är den fruktansvärda katastrofen vid Fukushima i mars i år.

I Sverige är det Strålsäkerhetsmyndigheten som har ansvaret. Myndigheten har presenterat sin preliminära rapport. Precis som miljöministern säger kommer en slutgiltig rapport i december, om en eller två veckor. Men redan nu, och i den preliminära rapporten, säger Strålsäkerhetsmyndigheten att man kan konstatera att det finns stora problem med säkerheten på svenska kärnkraftverk – åtminstone i två aspekter.

Den ena är att det finns en undermålig beredskap i händelse av en katastrof där flera reaktorer slås ut samtidigt. Den andra är att det finns en alldeles för dålig beredskap för en katastrof som en jordbävning. Man kan tycka att det är osannolikt att flera reaktorer skulle slås ut samtidigt. Och jordbävningar har vi ju faktiskt inte i Sverige! Det var ungefär så man resonerade också i Japan innan detta hände i Fukushima: I Japan kan det inte hända någonting, för där har man världens bästa och säkraste reaktorer. Men i Fukushima inträffade detta i mars i år, och vi vet att det kan ske igen.

Därför tycker jag att det är så viktigt att regeringen verkligen är på tårna i denna fråga och att man vidtar alla tänkbara säkerhetsåtgärder. Jag tycker inte att jag får något tydligt svar på frågan i svaret från miljöministern. Jag får faktiskt inget svar alls när det gäller huruvida regeringen har vidtagit någon som helst åtgärd för att avhjälpa de säkerhetsbrister som finns vid de svenska kärnkraftverken.

Jag tycker att det är tråkigt att Centerpartiet, som historiskt sett har gått hand i hand med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och en bred miljörelse i Sverige när det gäller att avveckla kärnkraften, nu har lagt sig helt platt för Moderaterna i regeringen. Man använder inte möjligheten att ompröva det dumma beslutet att öppna upp för tio helt nya reaktorer i Sverige.

Kärnkraften är den dyraste, farligaste och smutsigaste energikälla som finns. Jag tror att Lena Ek håller med om det. Ja, jag sade också

smutsigaste, eftersom kärnkraften ibland hålls fram som en ren energikälla. Det är helt fel. Vi kan prata med de arbetare som drabbas vid brotten där man bryter uran. Eller vi kan fråga dem som nu sanerar efter haveriet i Fukushima – där kan man prata om en smutsig verksamhet.

Jag vill nog ha lite tydligare svar, Lena Ek, än det jag har fått i interpellationssvaret. Nog måste du ha både en och två åtgärder för att se till att säkerheten åtminstone blir bättre i de svenska reaktorerna. Vi vet att tre reaktorer står helt stilla just i dag, Oskarshamn 1 och Ringhals 1 och 2.

Anf. 31 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Man har många möjligheter som minister i en regering, men en möjlighet man inte har är att kommentera resultatet av ett arbete som inte är avslutat med ett uppdrag som är lämnat. Trots det ska jag försöka redogöra för hur arbetet med stresstesterna går till i Sverige och Europeiska unionen.

Den svenska regeringen har under lång tid förstärkt Strålsäkerhetsmyndighetens budget och uppdrag. Det är naturligtvis en viktig bas i säkerhetsarbetet. Den 12 maj fick Strålsäkerhetsmyndigheten dessutom regeringsuppdraget att genomföra stresstester samt utreda och belysa erfarenheter från olyckan i Fukushima.

Det här kompletterar ett tidigare regeringsuppdrag. Det fanns alltså redan innan ett uppdrag om den långsiktiga säkerhetsutvecklingen i den svenska kärnkraften. Det långsiktiga uppdraget kompletterades alltså nu med det som ska bli resultatet av stresstesterna och ingår i den samlade europeiska säkerhetskontrollen av europeisk kärnkraft.

Myndigheten redovisade det ena uppdraget den 31 oktober, och stresstesterna kommer att redovisas för regeringen den 15 december.

Sedan kommer en granskning, som nu genomförs, av den redovisning som tillståndshavarna har lämnat in. Därefter skrivs den nationella rapporten, som ska vara inlämnad till EU vid årsskiftet. Under våren kommer det sedan in peer review-team, internationella expertteam. Svenska experter ingår i de team som tittar på andra länders säkerhet, och andra länders experter kommer hit, för att garantera att allt blir allsidigt belyst.

Slutligen sammanfattas detta i en europeisk slutrapport som kommer att färdigställas i maj i vår. Då har vi ett färdigt resultat som för min del är möjligt att kommentera. Jag kan försäkra att jag mycket nog kommer att följa det här arbetet under tiden.

Jag delar Jens Holms åsikt att det här är en energikälla som också innebär problem. Det är oerhört viktigt, som jag sade inledningsvis i mitt svar, att vi är säkra på att den svenska kärnkraften fullt ut uppfyller alla säkerhetskrav.

Anf. 32 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack för det svaret, Lena Ek!

Jag vill minnas att när Strålsäkerhetsmyndigheten kom med sin bedömning var flera politiker ute och kommenterade det. Jag kommer inte ihåg om Lena Ek hade blivit miljöminister då, men så var det väl inte – det här var i slutet av oktober. Jag har respekt för att man vill invänta det slutliga resultatet.

Men jag skulle tycka att det vore väldigt intressant om ministern här och nu kunde deklarerat att efter maj nästa år är ministern beredd att vidta alla de lämpliga åtgärder som kommer att behöva vidtas för att skärpa säkerheten på de svenska kärnkraftverken. Vi ser redan nu i den preliminära rapporten att det finns stora problem. Det vore väldigt bra med ett sådant tydliggörande här och nu.

Jag tycker också att det är värt att kommentera det faktum att Centerpartiet har gått med på att det ska få byggas tio nya reaktorer i Sverige. I den överenskommelsen finns det med att inga statliga subventioner ska gå till den här verksamheten. Då undrar jag om till exempel fortsatta stresstester: Kostar inte de en massa pengar? Det gör de självklart. Om stresstesterna görs på ett sådant sätt att de verkligen täcker alla aspekter – det görs inte i dag, vilket jag ska återkomma till – kommer de att kosta ännu mer. Kommer miljöministern att sända den signalen till industrin att det är de som ska betala den fulla kostnaden för alla testverksamheter?

Apropå subventioner vill jag minnas att man nyligen har lagt en kabel mellan Forsmark och det nybyggda kärnkraftverket Olkiluoto i Finland. Jag tror att det var Svenska kraftnät som rullade ut den kabeln, och det är ett företag som vi äger gemensamt till hundra procent. Det kostar väl en massa pengar att dra en sådan kabel – jag tror att det var ungefär 1 miljard kronor, om jag inte är felunderrättad. Är inte det en indirekt subvention till kärnkraftsindustrin, enligt miljöministern?

Avslutningsvis skulle jag vilja fråga just om testerna i sig, för jag tycker att det är väldigt viktigt. De stresstester som nu görs omfattar inte alla aspekter av det som kan påverka säkerheten på ett kärnkraftverk. Man tar inte upp till exempel bränder, den mänskliga faktorn, elfel eller vad som händer om ett flygplan flyger in i ett kärnkraftverk, utan man tittar på en begränsad del. Man är också väldigt beroende av den information som kärnkraftverken lämnar till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Jag skulle vilja veta om miljöministern och regeringen har krävt att dessa stresstester ska utvidgas, att man ska ta med alla säkerhetsaspekter när man gör dem och att testerna ska göras på ett mer oberoende sätt än vad som görs i dag då man, som sagt, är väldigt beroende av den information som lämnas ut. Det skulle vara väldigt bra att veta.

Anf. 33 INGER FREDRIKSSON (C):

Fru talman! Kärnkraften ska vara säker. Det får inte råda någon som helst tvekan om det. Det får inte heller råda någon tvekan om att Centerpartiet vill avveckla kärnkraften. Men vi gör det genom att utveckla alternativen och se till att den kärnkraft som finns kvar är säker.

Kärnkraften ska också bära sina egna kostnader. Det är oerhört viktigt.

Det är så vi vill avveckla kärnkraften, och vi stöder energi- och klimatöverenskommelsen.

Anf. 34 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det jag har lärt mig genom åren är att ett säkerhetsarbete måste utvecklas kontinuerligt. Det är otroligt viktigt hela tiden, oavsett i vilken industri eller energikälla, företag eller organisation, man behöver fundera över säkerhetsfrågor. I det ögonblick man slutar att ta steg framåt halkar nivån ned på ett sådant sätt att det kan bli både farligt och dyrt.

Det här synsättet är naturligtvis extra viktigt när det gäller kärnkraften, eftersom olyckor eller bristande säkerhet kan få enorma konsekvenser.

Det är intressant att det före diskussionen om stresstesterna egentligen inte fanns någon diskussion om säkerhetsarbetet i Europa. Det var inte särskilt mycket offentlig debatt. Sedan hände tragedin i Fukushima, och vi fick en oerhört högljudd och intensiv debatt. Jag tror att det är väldigt bra just när det gäller säkerhetsfrågor. Det är någonting som ständigt behöver diskuteras.

Frågan om kopplade katastrofer fanns från början inte med på ett tillräckligt tydligt sätt i kommissionens uppdrag. Det är en av de saker som jag har arbetat med i mitt tidigare liv i EU-parlamentet för att just få en full utvärdering av olika aspekter på kopplade katastrofer.

Jens Holm nämner några av de olika särskilda omständigheter som är viktiga att titta på i säkerhetsarbetet runt kärnkraft.

I stresstesterna ingår frågan om beredskap, och där ingår också frågan om säkerhetskultur, eftersom de hänger så intimt ihop. Man kan inte diskutera beredskap utan att diskutera säkerhetskultur. Det finns alltså med i det omfattande arbetet runt de europeiska och svenska stresstesterna.

Frågan om överflygning av flyg undersöktes ordentligt i samband med den 11 september. Den har också debatterats här i kammaren. Det finns säkert anledning att även här fortsätta den diskussionen. Men vi har i Sverige tittat över frågan ganska ordentligt.

Slutligen undrar Jens Holm om kostnaderna för stresstesterna. Då kan jag upplysa om att det enligt reglementet är industrin som står för de kostnaderna.

Anf. 35 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, miljöministern!

Jag tolkar det som att Sverige inte vill utvidga uppdraget när man gör stresstester utan tycker att det är bra så som det fungerar i dag.

Jag tycker att det är bra att man gör stresstester. Men som jag sade tidigare finns det en mängd andra faktorer som man borde inkludera när man gör de stresstesterna.

Bara det faktum att man här i kammaren en gång har diskuterat säkerheten – eller osäkerheten – med flygplan som kan störta i kärnkraftverk behöver väl inte den frågan vara avslutad, utan det är väl verkligen en dimension som man borde ha med när man gör de här testerna.

Jag är glad över svaret att det är industrin som bekostar testerna. Det visste jag inte. Det var bra att få veta det.

Däremot är jag fortfarande lika oroad över kabeln till Olkiluoto, som kostar otroligt mycket pengar och som jag ser som en direkt indirekt subvention till kärnkraftsindustrin.

Inger Fredriksson från Centerpartiet sade att kärnkraften *ska* vara säker och att den *ska* avvecklas. Jag tycker ändå att det är lite av en omväg om man som parti – Centerpartiet – ger sitt klartecken till byggandet av tio nya reaktorer. Det känns inte som om det är den snabbaste vägen att gå, ifall man vill avveckla kärnkraften i Sverige.

Det går faktiskt att ompröva tidigare överenskommelser. Titta på Tyskland, som har tagit sitt djärva beslut att de ska avveckla sin kärn-

kraft, faktiskt på kortare tid än tio år! Jag vill säga till Centerpartiet: Klamra er inte fast vid den kärnkraftsöverenskommelsen med Moderaterna och Folkpartiet utan gör i stället upp med oss i Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna! Vi vill avveckla kärnkraften. Vi står här, och vi är beredda att göra det. Ni är välkomna!

Prot. 2011/12:40
1 december

Svar på
interpellationer

Anf. 36 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter, ärade åhörare! Jag måste säga att jag är glad över den här interpellationen. Jag tycker att det är väldigt bra att det hela tiden finns ett ifrågasättande, att det ställs frågor, att det diskuteras, att det utvärderas. Det är en allmän inställning som jag har i alla sammanhang men naturligtvis särskilt när det gäller kärnkraften och säkerhetsfrågorna.

Jag instämmer i att bara för att en sak har diskuterats i kammaren en gång är den naturligtvis inte avgjord för tid och evighet. När man diskuterar det otrevliga ämnet kopplade katastrofer och kärnkraft ingår förstås även överflygningar i den utvärderingen, särskilt med den erfarenhet som vi har i världen efter den 11 september, som var en fruktansvärd historia.

Fru talman! Sverige och den svenska regeringen har faktiskt utvidgat stresstesterna. Vi kommer att värdera mer än vad man gör i det europeiska konceptet. Det gäller frågan om mellanlager för använt kärnbränsle, där jag tycker att det är oerhört viktigt att titta på säkerheten, så att vi kan veta att det är ordning och reda också när det gäller mellanlager för använt kärnbränsle. Vi vet ju att det i en av reaktorerna i Fukushima fanns använt kärnbränsle som förvarades där.

Vi försöker ta ett steg till när det gäller slutförvaring. Det är inte ämnet för dagens diskussion. Men jag tycker det är bra att stresstesterna omfattar också mellanlager. Jag ser fram emot att vi ska diskutera den här frågan efter att utvärderingen slutligen är klar och vi har det fullständiga underlaget i maj.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:102 om Sveriges position i förhandlingarna under Durbanmötet

Anf. 37 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ledamöter, åhörare! Jens Holm har ställt ett antal frågor till mig rörande den svenska positionen vid förhandlingarna i Durban.

Interpellationen är så oerhört omfattande att jag inte kommer att kunna avge det fullständiga svaret i mitt första inlägg utan kommer att vara tvungen att dela upp det i flera inlägg. Jag hoppas att ni ursäktar det.

Låt mig börja med att peka på SMHI:s uppdatering av den vetenskapliga grunden för klimatarbetet som kom i början av hösten. Där framgår att läget är allvarligare än när FN:s klimatpanel kom med sin rapport 2007. Då uppskattades till exempel den globala havsnivåhöjningen bli 2–6 decimeter. Nu bedömer forskare att havsnivån i stället kan höjas med så mycket som 9–16 decimeter. Om avsmältningen av Arktis fortsätter i samma takt som nu kommer hela Arktis att vara öppet till 2030.

Samtidigt har de globala utsläppen av växthusgaser slagit alla tidigare rekord. Det finns ny statistik som visar att de globala utsläppen ökade med 6 procent mellan 2009 och 2010. Den internationella energiorganisationen IEA:s *World Energy Outlook* visar att vi redan har in-tecknat 80 procent av den mängd växthusgaser som planeten maximalt tål, om vi ska klara tvågraderstaket.

Läget är brådskande. Det är viktigt att komma så långt som möjligt i Durban, även om förhandlingsläget som vi alla vet är tufft.

Jag vill i likhet med övriga EU-länder i första hand se att vi inom ramen för FN-förhandlingarna kommer överens om ett övergripande, rättsligt bindande ramverk som omfattar alla länder, och jag avser att verka för att vi i Durban ska ta steg framåt i den riktningen.

Samtidigt är den princip som finns i klimatkonventionen om gemensamt men differentierat ansvar och respektive förmåga och kapacitet (common but differentiated responsibilities and respective capabilities, CBDR-RC) en viktig princip. Sverige har liksom andra industriländer ett historiskt ansvar. Vi kan begära att alla bidrar, men vi måste också se att alla måste kunna bidra efter förmåga.

Förhandlingsläget är oerhört svårt, och det kan ta tid att få ett nytt regelverk på plats. Som en del av övergången till ett rättsligt bindande ramverk, som är framtidens reglering, är EU öppet för en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Sverige verkar därför för att en färdplan som tydligt definierar ett slutdatum för när ett sådant ramverk ska antas och en process för hur stegvisa framsteg ska kunna nås läggs fast i Durban.

Den färdplanen och de tiderna är oerhört viktiga. Där har vi ännu så länge inte några resultat. Det kommer att bli mycket svårt.

Den svenska rollen är mycket viktig i dialogen mellan i- och u-länder. Jag deltog vid ett förmöte i Sydafrika i oktober, det så kallade pre-COP, och Sverige har varit engagerat i flera informella mötena, men då har det varit vår klimatambassadör som har representerat landet. Vi har försökt öka förståelsen för vikten av den här rättsliga formen. Det finns olika förslag presenterade, och jag hoppas att vi i Durban åtminstone ska kunna enas om vilken form av avtal som vi behöver.

Långsiktig finansiering är ett annat oerhört svårt område. Vi ställer oss givetvis bakom det mål som har beslutats inom ramen för klimatförhandlingarna om 100 miljarder dollar till 2020. När det gäller stöd till omedelbara åtgärder i utvecklingsländerna bidrar Sverige dessutom i enlighet med vårt åtagande om snabbstartsfinansiering med totalt drygt 8 miljarder kronor fördelade på tre år. Vi ger därmed det näst största bidraget per capita av alla länder.

Snabbstartsfinansieringen finansieras inte genom omfördelning av andra biståndsmedel. Den tränger därmed inte ut andra insatser för minskad fattigdom utan sker utöver vad som i övrigt görs för att bidra till fattigdomsminskning i världen.

Regeringen är medveten om att det finns ett oerhört stort behov av fortsatt klimatfinansiering efter snabbstartsperiodens slut, och vi har arbetat väldigt mycket med den här frågan.

Ny miljövänlig och klimatvänlig teknik är också en viktig del i hur vi ska tackla klimatutmaningarna. Här sker förhandlingarna inom ramen för klimatkonventionen och de olika mekanismer som finns där.

Det mest grundläggande är naturligtvis att få en internationell överenskommelse med bindande åtaganden om utsläppsminskningar, där länderna tar ledningen. Det är nödvändigt. Annars kan vi inte få den klimatsmarta tekniken på plats. Det måste finnas mottagare på andra sidan. Det måste finnas infrastruktur. Om vi investerar i klimatvänlig solex måste det finnas ledningar för att distribuera denna till fattiga människor, för att ta ett exempel.

Teknikmekanismen, som vi kom överens om i Cancún, är alltså en oerhört viktig fråga i Durban.

Fru talman! Jag ber att få återkomma med andra hälften av mitt svar när det blir min tur igen.

Anf. 38 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, Lena Ek, för svaret på min interpellation! Jag tycker att det är ett omfattande svar – det är en ganska omfattande fråga. Det tycker jag är bra. Men det finns många frågor kvar att diskutera i det här.

Jag tog upp frågan om uppköp av billiga utsläppskrediter i min interpellation. Jag fick inget svar på det, men det kommer kanske i nästa anförande.

Det är ett faktum att drygt en tredjedel av hela Sveriges klimatpolitik inte handlar om att minska utsläppen här i Sverige utan handlar om att vi köper billiga utsläppsrätter från Kina, Indien och andra länder. Ja, det är till och med så att de vindkraftverk som Sverige har varit med och finansierat i Kina, som för övrigt är en del av ett större projekt med ett japanskt bolag, har funnits med i den statliga planeringen i Kina av vindkraftverk som man ska bygga. Sedan kommer Sverige med utsläppskrediter, och man sparkar in öppna dörrar. Det här hade blivit av ändå. Det är bara ett exempel på att uppköp av utsläppskrediter inte är någon offensiv strategi för att få ned utsläppen.

I synnerhet skjuter vi den viktiga klimatomställningen framför oss när vi inte gör det vi måste göra på hemmaplan. Då blir det precis som när Fredrik Reinfeldt presenterade regeringsdeklarationen 2010. Då sade han att redan gjorda och aviserade åtgärder på klimatområdet räcker. Det blir inga nya åtgärder. Det är precis det som har hänt i Sverige. Klimatarbetet har stannat av helt och hållet.

Miljöministern beskrev en bild av att utsläppen är större än någonsin. Och de ökar fortare än någonsin. I fjol ökade de med 6 procent. Så fort har det aldrig gått. I ljuset av detta krävs det att alla länder verkligen gör vad de kan.

Jag tycker också att det starkaste förhandlingskortet i Durban är att vi visar att vi tar ansvar. Då tycker jag att vi ska göra alla våra minskningsåtaganden, Lena Ek, på hemmaplan. Vi ska göra som Danmark, som har åtagit sig att minska med 40 procent, allting på hemmaplan. Vi i Vänsterpartiet vill för övrigt gå längre än 40 procent. Det kan vi diskutera någon annan gång. Men jag tycker att just principen, att vi städar upp framför egen dörr, är otroligt viktig.

Jag blir faktiskt inte heller riktigt klar över vad Lena Ek och den svenska regeringen vill med EU:s minskningsambitioner. Vi vet ju att Lena Ek, när hon satt i EU-parlamentet, var en av de mest stridbara i fråga om att EU skulle skala upp sina minskningsambitioner. EU måste gå från 20 procent till 30 procent, sade Lena Ek i en debattartikel i Göte-

borgs-Posten i våras. Jag håller med, fullt ut. Men nu, i det här svaret, har man luddat till det. Jag förstår faktiskt inte om Sverige kräver att EU ska höja sina minskningskrav till 30 procent till 2020. Eller säger Lena Ek någonting otydligt i det här interpellationssvaret bara för att man inte är överens i den svenska regeringen? Då tycker jag att det är oroväckande, för då innebär det att Sverige faktiskt inte spelar någon konstruktiv roll i det här sammanhanget.

Vi ska komma ihåg att om man håller fast vid 20-procentsmålet, att man ska minska utsläppen så mycket, kan EU jogga in i mål. Man har redan minskat utsläppen med 16 procent, inte på grund av att man har en bra klimatpolitik utan på grund av att man gör stora uppköp av utsläppskrediter och på grund av den ekonomiska nedgången. Det krävs mycket mer.

Anf. 39 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack, Lena, för ett utförligt svar, även om du inte hann dra hela! Det här är, som Jens Holm också sade, en bred fråga.

Jag skulle vilja börja med att säga att de internationella förhandlingarna när det gäller klimatsamarbetet är av väldigt stor vikt. Den svenska regeringen hade under COP 15 för två år sedan – mötet var då i Köpenhamn – en idé om att det kanske vore bättre att bara några få länder skulle sätta sig ned och verkligen lösa det här. Jag tror inte på den linjen. Jag skulle vilja ge den tydliga signalen till vår miljöminister. Värna om FN:s viktiga roll när det gäller de internationella klimatförhandlingarna! Gör det inte minst därför att så fort du pratar om klimatsamarbete, minskningar av klimatutsläpp och möjligheter till energi och utveckling för alla människor på hela jorden är du mitt inne i mycket av utvecklingsfrågorna, och dem kan vi inte särskilja helt från perspektivet kring historiskt ansvar, tekniköverföring, fattigdomsbekämpning, statsutveckling, företagens agerande och så vidare. FN är den aktör som har bredast palett inom alla dessa områden.

Jag är också väldigt glad över att för miljö- och jordbruksutskottets räkning delta i den stora svenska delegation som nu arbetar där nere och som Lena Ek kommer att leda under nästa vecka. Jag kommer också att delta då. Eftersom jag inte hann säga det i den förra debatten ska jag nu säga att vi ses nästa vecka. Det ska bli intressant att jobba tillsammans med dig i de här frågorna på det sättet.

Nu skulle jag vilja komma till några frågor när det gäller den svenska positionen, som jag har läst om i svaret på Jens Holms interpellation om Durban. Man får väl ändå säga att Sverige fortsätter att visa på vikten av frågan. Man vill hålla sig framme. Vi har en klimatdebatt i Sverige som jag tror att många av våra politiska kolleger är ganska avundsjuka på. Vi har alltså ett debattklimat där vi snarare är pressade av vårt civila samhälle, av våra företag och inte minst våra kommuner att göra mer, inte att göra mindre, inte att säga nej, inte att säga stopp.

Men Sverige går då in och säger att vi har den här rollen i förhandlingarna. Vi ska också stötta relationen mellan de fattiga länderna och de rika länderna, och det här är en svår process. Det har genom åren ändå blivit mer och mer tomma ord och mindre och mindre konkret agerande. Det gäller både i fråga om att få till utsläppsminskningar här i Sverige och i fråga om att faktiskt inta en radikal position i de internationella

förhandlingarna. Det tycker jag är tråkigt. Varför ska Sverige bli mesigare i klimatförhandlingarna när åren går, både på hemmaplan och i de internationella förhandlingarna?

På hemmaplan har vi haft en diskussion där Miljöpartiet tydligt visat att de konkreta klimatpolitiska förslagen saknas. Det är väldigt många ord om mål. Det ska vara mål till 2050, det ska vara mål till 2030 – men det blir inte konkret verkstad hemma, Lena Ek. Där får miljöministern skärpa regeringens arbete. Jag vet dock att Lena Ek har varit i denna position bara i två månader, så jag får väl ge det lite mer tid innan vi konkretiserar den debatten.

I de internationella förhandlingarna är det också beklagansvärt att Sverige kommer med mer av tomma ord och tomma tunnor än av konkret action. När det gäller oerhört viktiga frågor som den om långsiktig finansiering av tekniköverföring och det arbete som de fattiga länderna bör göra är Sveriges position för dålig, Lena Ek. Varför kan vi inte säkra upp och säga att vi får nya investeringsintäkter här i Sverige genom EU:s klimathandel? Varför kan vi inte också komma med pengar och reda medel?

Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Miljöministern gör allt hon kan för att tona ned förhoppningarna på det internationella klimattoppmötet i Durban. Jag tycker att det är beklagligt. Jag menar att det skulle vara en mycket mer framgångsrik väg att säga att vi har högre ambitioner och att vi tror oss kunna bidra. På så sätt kunde vi gå in i klimatförhandlingarna med lite större förhoppningar, för det är oerhört viktigt att vi faktiskt värnar och har en tilltro till FN:s roll och att FN-processen i de här klimatförhandlingarna kan fungera.

Jag är inte speciellt förvånad över att miljöministern tonar ned förväntningarna, eftersom den svenska regeringen och också EU uppenbarligen går in med samma strategi till mötet i Durban, Sydafrika som man har gjort två gånger tidigare och misslyckats. Jag menar att vi borde åka till Durban med en annan typ av strategi och med högre ambitioner.

Jag tycker att vi borde ha högre ambitioner när det gäller utsläppsminskningar. Vi socialdemokrater menar att man kan bygga det förtroendet genom att sköta sig på hemmaplan, och när jag säger hemmaplan menar jag både Sverige och EU. Det gör man inte.

Jag tycker att man borde ha högre ambitioner när det handlar om att lösa den långsiktiga klimatfinansieringen, att världen kan lita på att Green Fund faktiskt finansieras och kan fungera. Det går att gå in i de förhandlingarna med ett tydligare förtroende. En sådan del skulle exempelvis kunna vara att den svenska regeringen sade att det överskott av utsläppsrätter som man har från Kyotoprotokollet är någonting som vi tänker annullera och klippa sönder, för vi tänker inte ha dem som en bricka i det här spelet. De utsläppsminskningar som är gjorda ska också vara gjorda.

Jag tycker att vi skulle kunna gå in i förhandlingarna med en tydligare position när det gäller Kyotoprotokollet och säga att vi är beredda att skriva på, även om en massa länder inte gör det. Vi kan gå in och säga att även om det täcker bara 16 procent av utsläppsminskningarna så är Sve-

Prot. 2011/12:40
1 december

Svar på
interpellationer

rige berett att skriva på, för vi kan visa vägen och säga att vi är beredda att ta på oss det ansvaret.

Över huvud taget tycker jag att man skulle kunna gå in med ansatsen att det här är en klimatinvesteringsgemenskap som i stället för att handla om att försöka fördela bördor på varandra faktiskt handlar om att man kan fördela möjligheter, att länder kan gå samman och till exempel så småningom införa ett gemensamt pris på koldioxidutsläpp och på så sätt visa att detta är en klimatinvesteringsgemenskap som tar oss framåt.

Jag tänker lägga in två frågor i den här interpellationsdebatten, och jag förväntar mig att miljöministern svarar på dem: Varför vågar inte Sverige lämna in det svenska utsläppsminskingsmålet på 40 procent till FN och klimatförhandlingarna? Det skulle kunna vara ett sätt att ta förhandlingarna framåt. Och varför är inte Sverige bland de länder i EU som driver att EU självt ska ta på sig utsläppsminskningar med 30 procent till 2020?

Det är mina två frågor, och jag förväntar mig svar på dem av miljöministern.

(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

11 § Frågestund

Anf. 41 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vi övergår nu till dagens frågestund. Jag hälsar statsråden välkomna. Försvarsminister Sten Tolgfors besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Skatteplaneringen i riskkapitalbolag

Anf. 42 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Peter Norman.

Enligt Dagens Industri har riskkapitalbolaget Triton som äger Carema åstadkommit ett ränteavdrag på hela 495 miljoner kronor genom interna lån till höga räntor. På så sätt undviker enbart detta företag skatt på 140 miljoner kronor varje år. Carema är inte ensamt om detta upplägg. Det är vanligt, inte minst bland de stora koncerner som verkar inom välfärdssektorn.

Vi socialdemokrater har flera gånger här i riksdagen uppmärksammat regeringen på problemet. Ändå är det först nu som regeringen har med-

delat att man avser att förhindra de aggressiva ränteavdragen. En ny lagstiftning kan dock vara på plats tidigast 2013, vilket innebär att skatteflykten kan fortsätta ostört även nästa år. Vi socialdemokrater menar att regeringen i stället borde lägga fram en stoppskrivelse i riksdagen. Det är en åtgärd som tidigare använts för att stoppa oönskad skatteplanering.

Min fråga är: Varför lägger inte regeringen fram en stoppskrivelse så att skatteflykten kan stoppas reda nästa år?

Anf. 43 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Tack för frågan. Frågan tar upp ett relevant problem. Vi har ett antal riskkapitalföretag och andra som genom avancerade skatteupplägg undgår att betala skatt i Sverige. Detta är ett problem.

Men det är väldigt komplicerade frågor, och därför tar det tid att reda ut. Jag är övertygad om att regeringen inte har någon annan uppfattning än frågeställaren och oppositionen i den här frågan.

Det går naturligtvis inte att berätta att man avser att komma med en stopplag eftersom det skulle sätta i gång ett beteende som inte är önskvärt. Om det blir en stopplag kommer den att läggas fram i riksdagen, men det går inte att avisera det i förväg.

Anf. 44 JENNIE NILSSON (S):

Herr talman! Man kan hoppas att det beteende som kommer i gång av att regeringen tydligt aviserar att man tänker stoppa ett upplägg blir att man slutar med upplägget.

Den här frågan är inte ny. Den har uppmärksammats många gånger tidigare. Skatteverket har redan tagit fram ett antal förslag på hur man skulle hantera frågan.

Min fråga kvarstår: Om ambitionen är att förhindra den här typen av skatteflykt, varför agerar man inte snabbare, och varför är man inte tydligare?

Anf. 45 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag kan försäkra frågeställaren och övriga i kammaren att regeringen arbetar med den här frågan så fort man över huvud taget kan. Dels arbetar vi lagstiftningsvägen, dels för vi diskussioner med såväl Skatteverket som de berörda riskkapitalbolagen. Det finns ingen som helst ambition att fördröja detta förslag. Det handlar om rättssäkerhet. Skattelagstiftningen har någon typ av särprägel. Om man slarvar med rättssäkerheten enligt skattelagstiftningen kan det få ödesdigra konsekvenser för privatpersoner.

Jag försäkrar frågeställaren att vi jobbar så fort vi kan. Vi ser problemet, precis som frågeställaren. Däremot kan vi inte i förväg avisera att det kommer en stopplag eftersom det skulle få ödesdigra konsekvenser.

Köttkonsumtionens klimatpåverkan

Anf. 46 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Snart åker miljöministern till Durban för att delta i globala klimatförhandlingar. Jag vet att det har varit en hel del diskussioner här i kammaren i dag, så jag tänker lämna det och i stället ta upp en fråga

som vi inte behöver vänta på globala klimatavtal för. Det är något som vi kan påverka här och nu om vi vill.

Nyligen kom Naturvårdsverket med en rapport om köttkonsumtionens klimatpåverkan. Där framhåller man att köttkonsumtion är något av det mest klimatförstörande vi ägnar oss åt. Därför föreslår man en minskad köttkonsumtion. Man tänker sig i ett första steg en halverad köttkonsumtion inom tio år för klimatet, men också för hälsan och för möjligheten att föda en växande världsbefolkning.

Jag vill därför fråga miljöministern om hon är beredd att verka för en minskad köttkonsumtion för klimatets skull och i så fall med vilka verktyg.

Anf. 47 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det är en intressant fråga. Jag brukar säga att det är viktigt att ha ett vetenskapligt underlag när man diskuterar miljöfrågor, och att det är intressant när man börjar tränga in i problematik som den här.

Det är lite ironiskt att det i vissa delar av miljörelsen i USA är inne att skaffa sig en egen ko och använda kött och mjölk och allt man kan få – en total användning av djuret.

Jag håller helt med om att köttkonsumtion i de fall köttet kommer från storskaliga djurfabriker inte är bra ur någon aspekt. Men det kött som produceras genom bete i svenska hagmarker har alldeles utmärkta livscykelvärden och är något jag verkligen vill rekommendera.

Anf. 48 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Det är helt rätt att djur som betar i artrika hagar gör en viktig insats för biologisk mångfald. Det måste vi vara medvetna om när vi eventuellt utformar en politik för minskad köttkonsumtion så att vi inte får resultatet att vi uppmanar folk att sluta äta naturbeteskött och i stället äta kött från kycklingar och grisar, som definitivt inte gör någon nytta för vare sig klimat eller biologisk mångfald.

Det är trots allt en ganska liten del av det kött som äts som kommer från naturbetesdjuren. Jag tycker inte att det är ett svar att säga att bara för att vissa djur gör en insats för biologisk mångfald ska vi inte kunna ge oss på köttkonsumtion över huvud taget. När vi ser att det har en stor klimatpåverkan och när Naturvårdsverket pratar om att halvera köttkonsumtionen på tio år tycker jag att det krävs åtgärder.

Naturvårdsverket har en rad förslag som man diskuterar. Det handlar om olika former av skatter på kött i konsumtionsledet framför allt för att man inte ska slå enbart mot svensk produktion. Det ska vara något som går direkt på konsumtionen oavsett var det produceras. Är det något som miljöministern kan tänka sig?

Anf. 49 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! När det gäller skattesystemet vill jag ha ett enkelt, tydligt, klart och rakt skattesystem som jobbar med mer generella åtgärder än det som frågeställaren ser framför sig.

Jag tror att vi måste lära oss att, precis som i en gammal reklam, skilja på finöl och fulöl. Det finns kött som har väldigt bra klimatvärden. Det ska vi naturligtvis uppmuntra. Det handlar om utgående djur. Det finns också utgående grisar, och det finns ekologisk produktion av höns

och kycklingar som har väldigt bra klimatvärden. Produktion från storskaliga djurfabriker som förstör klimatet och skapar övergödning och etiskt är ganska otäcka har jag inga större känslor för.

Vi måste lära oss att sortera och välja rätt. För min del handlar det om vissa styrmedel som ursprungsmärkning och ekologisk märkning, men också om konsumentkunskap och information.

Tillsyn inom äldreomsorgen

Anf. 50 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Sten Tolgfors som ju svarar på allmänpolitiska frågor.

Den senaste tiden har flera skandaler inom äldreomsorgen uppmärksamats. Man ställer sig naturligtvis frågan: Hur tar vi hand om våra äldre?

Sammantaget skapar det bilden av en verksamhet som har stora brister på vissa håll. De missförhållanden som den senaste tiden uppmärksamats inom svensk äldreomsorg visar att tillsynen uppenbart inte fungerar. Inom HVB, alltså familjehem för barn och ungdomar, finns det krav på minst två inspektioner per år. Något liknande krav finns inte inom äldreomsorgen.

Min fråga är: Kan regeringen tänka sig att införa liknande krav på tillsyn inom äldreomsorgen som de man har inom HVB?

Anf. 51 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jag är glad för frågan. Jag tycker att det är ett angeläget ämne. Det handlar ju ytterst om respekten för varje enskild människa i vårt land och om goda levnadsvillkor. Jag är också glad för inriktningen på frågan, nämligen att den inte utgår från vem som driver verksamheten utan från kvaliteten i verksamheten.

Jag tror att det behöver göras en del. Det handlar om att stärka kompetensen och kunskapen vad gäller upphandling av äldreomsorg. Det handlar om kunskap och kompetens gällande avtalstexter. Och det handlar inte minst om tillsynen i efterhand. Den äldre som bor på ett äldreboende funderar inte på vem som driver äldreboendet utan på kvaliteten. Den anhörig som undrar hur mamma har det tittar på kvalitetsfrågorna. Det är med den utgångspunkten vi måste stärka kvaliteten. Därutöver är solida finanser i den offentliga verksamheten oerhört viktiga för att vi inte ska få ett nedåttryck i kvaliteten i offentliga verksamheter vilka de än är.

Anf. 52 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag delar Sten Tolgfors syn att det när det gäller kvaliteten inte har någon betydelse vem som är utförare.

Anledningen till att jag tar upp frågan om tillsyn är bland annat det som man kunde se på tv i går om en 80-årig dam som svalt ihjäl på ett äldreboende. Först efter två anmälningar och detta dödsfall genomförde Socialstyrelsen en tillsyn på det aktuella boendet.

Det kan inte vara så att någon måste dö innan man gör en tillsyn. Vi menar att det behöver göras en översyn av hur detta fungerar, eller rättare sagt inte fungerar. Det är något som vi inom Sverigedemokraterna naturligtvis kommer att driva vidare eftersom detta är en oerhört viktig fråga.

Anf. 53 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Hittills har man vid tillsynen inte kunnat finna kvalitetskillnader som är huvudmannaberoende, det vill säga beror på om boendet drivs enskilt eller kommunalt. Men regeringen avser ändå att lämna ett uppdrag till Socialstyrelsen för att samla resultaten från all tillsyn för att få en bättre grund för att se om det finns skillnader i kvalitet men också om det finns skillnader vad gäller risk för allvarliga misstag.

Jag tror själv att utgångsläget i diskussionen om äldreomsorg, skola och sjukvård alltid måste vara individen och individens rätt till verksamheter som håller hög kvalitet. Då är vi tillbaka i att man när det finns en mångfald av aktörer måste se till att man har kompetens att göra bra upphandlingar och skriva bra avtal och att man också har kompetens att utvärdera. Blev det som vi avsåg? Man måste se till att i tid finna eventuella missförhållanden oavsett vem som driver verksamheten så att inte enskilda människor hamnar i kläm.

Fossila energikällor

Anf. 54 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag har en fråga till Lena Ek. Miljö- och klimattoppmötet i Durban är i full gång. Samtidigt har du meddelat mig i ett skriftligt svar, som jag tackar mycket för, att de internationella subventionerna till fossila bränslen har ökat kraftigt de senaste åren.

Samtidigt har Sverige gett stöd inom ramen för Världsbanken till bygget av ett av världens största kolkraftverk i Sydafrika, Medupi Power Station. Flera andra länder i Världsbanken röstade nej.

Jag har en fråga. Kan du lova, Lena Ek, att aldrig någonsin mer ge stöd till fossila energikällor?

Anf. 55 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det frågeställaren refererar till är ett generellt bidrag som har lämnats till Världsbanken inom ramen för biståndsbudgeten för att bistå länder inom G77-gruppen eller länder som behöver bygga ut sin energiförsörjning.

Samtidigt pågår det inom Världsbanken ett arbete för att långsiktigt styra över till alternativa energikällor. Det som jag kan säga här är att jag kommer att försöka följa detta arbete inom ramen för min ministerportfölj därför att jag tror att framtiden ligger inom alternativ energi.

Anf. 56 JENS HOLM (V):

Herr talman! Nej, Lena Ek, detta var ett separat beslut inom Världsbanken. Flera andra länder röstade nej, till exempel USA. Byggandet av detta kolkraftverk kommer att leda till utsläpp av 25 miljoner ton koldioxid varje år. Det är ungefär hälften så mycket som Sverige släpper ut varje år – otroligt stora utsläpp. Sverige hade kunnat välja att säga att vi i

stället satsar på utbyggnad av förnybar energi i Sydafrika och i andra utvecklingsländer.

Jag upprepar frågan. Kan ministern lova att aldrig någonsin mer ge stöd till bygge av fossila energikällor eftersom Sverige i internationella överenskommelser har slagit fast att subventioner till miljöfarlig verksamhet ska fasas ut?

Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi försöker från regeringens sida komma åt denna problematik genom de diskussioner som vi har inför Riokonferensen som äger rum om lite drygt sex månader. Sverige har där arbetat mycket hårt för att få in en text i det förslag till konklusion, summering, av konferensen som handlar om att subventioner till fossil energi successivt ska avvecklas. Det tycker jag är mycket bra. Jag hade gärna sett starkare skrivningar än så. Men jag tror att det förhandlingsarbete som vi gör inom ramen för FN-konferensen om hållbar utveckling i Rio kommer att ha stor betydelse. Det innebär också att det där sätts riktlinjer för hur Världsbanken ska investera. Detta i kombination med strategin för förnybar energi inom Världsbanken tror jag kommer att innebära en förändring i Världsbankens arbetssätt. Det är någonting som jag står bakom även om det inte tillhör min ministerportfölj.

Alarmeringstjänsten

Anf. 58 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern som jag ställer med anledning av den senaste tidens mycket uppmärksammade händelser kopplade till SOS Alarm. Så sent som i går kom en dom från Stockholms tingsrätt som aktualiserar dessa frågor.

Jag tror att få saker är så viktiga för människor som att kunna känna sig helt trygga med att om någonting skulle hända – om man blir sjuk eller råkar ut för en olycka – finns det bra hjälp att tillgå. Denna hjälp måste finnas oavsett var någonstans i landet man bor och oavsett vilken åkomma det gäller.

Samtidigt har nu Socialstyrelsen granskat ett antal enskilda ambulanssändanden och haft en del synpunkter och konstaterat en del brister.

Min fråga till försvarsministern är: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att den som ringer 112 ska få ambulans lika snabbt oavsett var i landet man bor?

Anf. 59 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Få saker har väl engagerat så många svenskar den senaste tiden som detta.

Regeringen har i dag beslutat tillsätta en utredning som ska göra en översyn av hela alarmeringstjänsten. Utredningen ska titta dels på alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm, dels på de anknyttande tjänster som finns inom allmän ordning, säkerhet och hälsa, det vill säga kopplingen till polis, räddningstjänst och ambulans.

Det är oerhört viktigt att säkerställa att det finns en välfungerande kedja, en obruten larmkedja, från det att någon ringer tills ambulansen kommer på plats.

Utredningen ska också titta på de konsekvenser som det kan få att flera operatörer numera tillhandahåller tjänster för utlarmning. Utredningen ska bedöma och föreslå vilka delar inom allmän ordning, säkerhet och hälsa som ska ingå i alarmeringstjänsten och föreslå hur alarmeringstjänsten i framtiden ska vara organiserad och beskriva hur det offentliga åtagandet framöver ska utformas. Allt detta beslutades tidigare i dag.

Anf. 60 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag delar, som sagt, uppfattningen att det är få saker som berör så många människor så mycket som just detta.

Min följdfråga till försvarsministern blir vilka förändringar som han ser framför sig skulle kunna bli följden av detta.

Anf. 61 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Syftet är att skapa förtroende för hela larmkedjan från det att man ringer tills ambulansen står på gatan redo att hjälpa till.

Socialstyrelsen har, precis som sades här tidigare, granskat ett antal ärenden. De omfattas dock inte av alarmeringsavtalet i sig utan av särskilda avtal som i nästa led sluts mellan SOS Alarm och landstingen. Socialstyrelsen ser att det har funnits brister vid bedömningar och prioriteringar. Man har också pekat på att SOS Alarm måste säkerställa att personalen har rätt kompetens för att göra oerhört allvarliga och viktiga bedömningar.

Vi har på senare tid också sett hur fyra landsting har slutit avtal med enskilda företag för utlarmning av ambulans, alltså nästa steg efter att en enskild person har ringt till 112. Kartan i alarmeringstjänsterna har alltså börjat förändras, och då måste vi tillse att hela kedjan fungerar väl också med dessa nya förhållanden.

Kyotoprotokollet

Anf. 62 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till miljöminister Lena Ek.

Det värsta som kan hända är att vi inte kan bygga vidare på Kyoto-protokollet. Så skriver Sveriges ledande klimatforskare Johan Rockström.

Det är förstået ett stort bekymmer att Kyotoprotokollet omfattar endast 16 procent av de totala utsläppen, att tiden för Kyotoprotokollet går ut 2012 och att det sker samtidigt som miljökonsekvenserna är så alarmerande och så allvarliga. Därför är det viktigt att en brygga nu byggs för att rädda Kyotoprotokollet till att så småningom omfatta alla stora utsläppsländer.

Min fråga till miljöministern är: Hur ser förhandlingsläget ut, och hur kan Sverige och EU tillsammans medverka till att driva de här förhandlingarna till framgång?

Anf. 63 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade åhörare! Jag vill tacka frågeställaren för frågan.

Vi har en klimatkonvention som väldigt mycket handlar om arbetssätt och olika mekanismer, och vi har ett Kyotoprotokoll. I siffror har länderna i fråga lovat hur mycket de ska sänka sina utsläpp.

Det är sorgligt att det är bara en liten grupp länder, att det bara är Europa – förutsatt att det hela blir något så när vettigt – och de fattiga länderna som under samma förutsättning vill ha Kyotoprotokollet. Totalt handlar det bara om 16 procent av världens utsläpp.

Det gäller att försöka samla fler kring de här texterna – det finns också regler för hur de fattiga länderna ska få de klimatprojekt som de behöver hemma. Vi behöver också jobba med en framtida överenskommelse. Då blir protokollet som en brygga över till den stora överenskommelse som vi ser framför oss.

Anf. 64 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag fortsätter med en följdfråga: Vilken bedömning gör miljöministern när det gäller att Sverige nu ska kunna agera och att Sverige tillsammans med EU ska kunna förmå allt fler länder att ansluta sig till Kyotoprotokollet så att vi inte spolat ut barnet med badvattnet?

Det är mycket viktigt att vi behåller det här embryot för att kunna bygga vidare. Man kan säga att det är som en surdeg som behöver bevaras för att vi sedan ska få en riktigt stor deg.

Anf. 65 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det var en väldigt bra bild, måste jag säga.

Jag tror att Sverige har tre väldigt viktiga roller i det här svåra förhandlingsarbetet:

Dels kan vi inta en medlande roll mellan industriländer och fattiga länder, helt enkelt därför att vi har goda kontakter.

Dels kan vi bidra oerhört mycket när det gäller tekniköverföring eftersom vi har kommit väldigt långt när det gäller avfallshantering, alternativ energiproduktion, fjärrvärmefrågor etcetera och eftersom vår energimix är så pass bra som den är.

Dels är Sverige en väldigt stor bidragsgivare. Vi har väldigt många projekt i de fattiga länderna som ju behöver ställa om för att klara både klimatfrågan och tillväxtfrågan.

Samtidigt måste vi adressera det som är miljö och klimat och det som är fattigdomsproblematik som ofta är mycket beroende av varandra.

Med full kraft går vi nu in för det här arbetet. Jag hoppas att det går bra.

Tack också för den senare frågan!

Insamling av lågenergilampor

Anf. 66 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Också jag har en fråga till miljöministern.

De traditionella glödlamporna fasas nu ut efter en tidsplan som sträcker sig över tre fyra år. Tekniken är åtminstone 15 år gammal – jag vet att det finns så gamla lampor.

En gammaldags glödlampa med tråd är gasfylld och ska återvinnas som miljöfarligt avfall hos kommunernas återvinningscentraler. Så har det varit väldigt länge. De gamla glödlamporna ersätts, som bekant, huvudsakligen med det som kallas för lågenergilampor som i liten mängd innehåller det i Sverige förbjudna ämnet kvicksilver. Därför måste också dessa glödlampor lämnas in på samma ställe, men som elektronik.

Trots att både gamla och nyare glödlampor ska sorteras bort från hushållsavfall och att övergången varat en lång tid finns det betydande problem med insamlingssystemen och också en bristande tilltro till glödlamporna som sådana.

Därför är min fråga till miljöministern: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att åstadkomma en bättre insamling av lågenergilampor?

Anf. 67 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag vill först tacka för frågan.

Det finns en bakomliggande anledning till att Europa vill fasa ut den gamla sortens oerhört energitörstiga glödlampor. Vi måste gå mot ett mer energisnålt samhälle. Därför har vi nu lågenergilampor. I många år har det, precis som frågeställaren säger, varit känt att nämnda teknik ska införas och att ett förbud träder i kraft i Sverige.

I Sverige har branschen ett ansvar för att detta avfall samlas in och tas om hand. I det här fallet räknas det som farligare än annat just eftersom det innehåller kvicksilver.

Jag är oerhört besviken över att branschen inte har klarat detta, och jag har kallat till ett möte med branschen där man får förklara hur man åstadkommer att avfallet tas om hand. Regering och riksdag har gett branschen ett förtroende när avtal slutits om uppsamling av det här avfallet. Det förtroendet måste branschen visa att den förtjänar.

Anf. 68 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det är riktigt att energiåtgången är mycket större för gamla glödlampor än för nya. Energi kan ju också produceras med hjälp av kolkraft. Kolförbränningen i Europa ger upphov till betydligt större utsläpp av kvicksilver än lågenergilamporna gör. Man kan således säga att det som görs i Europa för att minska energiförbrukningen också bidrar till en minskning av utsläppen av kvicksilver.

Redan 2009 beslutade regeringen att förbjuda kvicksilver. Ändå finns det kvar och riskerar att spridas i kretsloppet bland annat med hjälp av nämnda glödlampor.

Vad gör regeringen för att åstadkomma en snabbare utfasning även av lågenergilampor med kvicksilver – detta till förmån för en ny och bättre teknik?

Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det är mycket som sker när det gäller utvecklingen av belysningstekniken och av energiproduktionen. Det är väldigt sällan någon nämner att också kolel ger upphov till kvicksilverutsläpp. Men där tror jag att vi har ett åtgärdsbatteri.

Internationella förhandlingar pågår om kvicksilvret. Vi har just nu ett läge där man är aktiv, och Sverige är mycket pådrivande. Från början var det ett svenskt initiativ att förbjuda kvicksilver. Det är inte många länder

som har ett sådant här nationellt förbud. Detta är oerhört viktigt eftersom kvicksilver är ett potent miljögift och är giftigt för människor.

För oss gäller det att se till att spåra alla kvicksilverkällor, alla gamla utsläpp och alla fickor av kvicksilver som finns runt om i samhället samt att sanera så att vi får ett kvicksilverfritt samhälle.

Både i det globala och i det nationella perspektivet är frågan om insamling av lågenergilampor naturligtvis oerhört viktig. Jag kommer att informera om utfallet i samtal med branschen.

Scenkonstnärernas pensioner

Anf. 70 TINA EHN (MP):

Herr talman! Min fråga riktas till kulturministern.

Beredningen av scenkonstpensionerna är färdig i Regeringskansliet, och snart finns det ett andra tillkännagivande från kulturutskottet om att frågan bör få en slutgiltig lösning. Därför kan vi räkna med att en sådan snart är här.

I samband med det vill jag till kulturministern ställa frågan: Vilka kulturpolitiska mål anser du att ett kommande system för scenkonstpensionerna ska uppfylla?

Anf. 71 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Anledningen till att vi ministrar här lite grann konfererat är att frågan om scenkonstpensionerna egentligen ligger på Stefan Attefalls departement, så den frågan får han svara på.

Jag uppfattade att Tina Ehn ville veta vad som gäller som kulturpolitiska mål. Delvis handlar det om olika frågor. För två år sedan fattade riksdagen beslut om en ny kulturpolitik med nya nationella mål. I dessa ligger bland annat frågor om kvalitet, kultur för alla i hela landet och, inte minst, ett för första gången nationellt mål om att kultur för barn och unga ska prioriteras och stärkas. Det gäller naturligtvis samtliga institutioner, såväl museer som scenkonstinstitutioner.

När det gäller frågan om scenkonstpensionerna kan jag säga att diskussionerna kommer att fortsätta. Vi har också noterat det gemensamma tillkännagivandet bland annat från kulturutskottet. Frågan lär beredas igen.

Anf. 72 TINA EHN (MP):

Herr talman! För någon vecka sedan var civilminister Attefall på besök i kulturutskottet. Han var tydlig om att beredningen av förslaget var klar på Regeringskansliet. Men han antydde också att det var oklart hur systemet skulle konstrueras, vilka kulturpolitiska mål det skulle möta.

Systemet kommer att se annorlunda ut beroende på vilka mål vi bestämmer att det ska möta. Därför ville jag höra vad kulturministern anser vara de viktigaste kulturpolitiska målen med ett nytt system för scenkonstpensionerna.

Anf. 73 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är som sagt utredningens förslag som har funnits på regeringens bord. Det är det som har beretts. Det vi har konstaterat är att vi inte har kommit fram med en lösning på denna fråga.

Jag som statsråd har ansvar för den tekniska delen av pensionsfrågorna. Jag har ansvar för alla statliga pensioner via Statens pensionsverk, och scenkonstnärernas pension har varit kopplad till detta. Dessa frågor fortsätter vi att diskutera, men nu krävs så att säga några nya inspel i diskussionen. Det är dessa diskussioner som måste föras på nytt, eftersom det förslag vi hittills har berett inte har gått att få någon samstämmighet kring eller hitta en bra lösning på.

Den statliga förvaltningen och regionindelningen

Anf. 74 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Stefan Attefall och handlar om översynen av den statliga förvaltningen och regionfrågan.

Det pågår en översyn av den statliga förvaltningen för att den ska bli mer samordnad och ändamålsenlig. Vi kommer sannolikt att få färre län och färre länsstyrelser i framtiden. Parallellt med detta arbete pågår ett arbete i kommuner och landsting med att skapa nya regionkommuner. Utredningen om den statliga förvaltningen ska vara klar 2012. Min fråga till statsrådet är: Hur arbetar departementet i dag med dessa frågor som kan komma att innebära en väldigt stor förändring av svensk statsförvaltning och en stor förändring av kommun- och landstingsgränser?

Anf. 75 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det frågeställaren nämner är stora och viktiga frågor som diskuteras. Det är två spår som det arbetas med parallellt.

Först har vi detta att staten behöver se över den regionala strukturen för sin myndighetsutövning. Där ingår länsstyrelsestrukturen, men också hur övriga statliga myndigheter som finns på regional nivå ska vara strukturerade i framtiden. Detta behöver göras för att vi ska få en effektiv verksamhet som ger god service till medborgarna men som också gör det på ett kostnadseffektivt sätt, så att vi hushållar väl med skattebetalarnas pengar. Det ska även ske på ett rättssäkert sätt.

Parallellt med detta finns en diskussion ute i landet. Där har regeringens beslut varit att man från att ha haft inställningen att man på undantag har låtit vissa regioner jobba som regioner – Västra Götaland och Skåne – nu har öppnat upp för regioner som så önskar att komma med en ansökan till regeringen. Arbetet fortskrider, och Mats Sjöstrand, som är utredare i detta, har i uppdrag att vara lyhörd och hjälpa till där det finns behov. Han kommer också att lägga fram ett förslag till den statliga strukturen, men sedan väntar vi helt enkelt in ansökningar från de berörda regionerna och behandlar detta utifrån de ansökningar som inkommer.

Anf. 76 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Ska nya regionbildningar och gränsdragningar få acceptans bland medborgarna är det väldigt vik-

tigt att tankarna växer fram underifrån bland medborgarna ute i kommuner och landsting.

Samtidigt som kommuner och landsting arbetar med regionfrågan pågår, som nämntes, ett statligt utredningsarbete om nya länsgränser. Min följdfråga är hur statsrådet ser på det pågående förändringsarbetet och den samordning som kan ske och kan vara möjlig, så att det i stor utsträckning blir gemensamma läns- och regiongränser och vi därmed undviker att skapa nya, onödiga gränser och kanske gränshinder i framtiden.

Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är som Gustav Nilsson säger. Budskapet till regionen är att det ska ske med ett underifrånperspektiv, det vill säga att det ska komma ansökningar. Utifrån den lokala diskussionen ska man komma fram till förslag man vill att regeringen prövar. Jag tror att detta är viktigt också för att få en god förankring för de förslag som kommer – att det sker just med ett underifrånperspektiv där de lokala aktörerna är inblandade och också med en intensiv dialog med medborgare och företag.

Mats Sjöstrand har sagt att man, för att han ska kunna beakta de förslag och diskussioner som finns ute i landet, bör höra av sig och ge dessa signaler till honom innan han börjar dra ihop sina förslag. Det är det budskap som har funnits, vilket också gör att en del har varit aktiva just under den här tiden för att försöka skynda på processerna.

Diskussionen har dock pågått med lite olika karaktär och lite olika omfattning i olika delar av Sverige. Det ser inte jag som någonting konstigt, utan jag tror att detta kommer att vara en process som tar sin tid. Det går lite fortare på vissa ställen och lite långsammare på andra ställen. På vissa ställen kanske man inte diskuterar frågan över huvud taget. När Mats Sjöstrand kommer med sitt förslag har vi dock den samlade bilden att ta ställning till, efter sedvanlig remissomgång och efter, tycker jag, en bred partipolitisk uppslutning.

Bostadsbyggandet

Anf. 78 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Attefall. Som ministern skrev på DN Debatt häromdagen byggs det för lite i Sverige. Regeringen har därför häromdagen fattat en rad viktiga beslut. I Uppsala län, där jag kommer ifrån, har befolkningen ökat dramatiskt de senaste åren – men inte bostadsbyggandet. Det är inte unikt för Uppsala, utan det gäller flera storstadsregioner.

Det finns många unga personer som vill studera i stora städer, och vi vet att de har svårt att hitta boende. Debatten kring detta gick het vid terminsstarten. En del av debatten har sedan visat sig lite väl upphaussad, kanske, men problem att hitta bostäder kvarstår. Det har också visat sig att en tämligen stor andel av den äldre generationen kan tänka sig att flytta från sina stora villor och bostadsrätter till mindre boendeanternativ.

Min fråga till ministern är vad regeringen gör i närtid för att stimulera sådana flyttkedjor.

Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det handlar om att göra det enklare och billigare att bygga. Då handlar det mycket om att fokusera på planprocesserna, alltså tiden från idé till spade i marken.

Där har vi tillsatt ett par utredningar och gett ett flertal olika uppdrag till myndigheter och olika aktörer för att få ett bättre underlag för hur vi – under förutsättning att det fortfarande är rättssäkra processer – kan skapa bättre och tydligare spelregler som gör att processerna går snabbare. Här ser vi också, när vi tittar på andra länder, att det där finns klara fördelar. Man jobbar på ett snabbare och mer effektivt sätt också i många länder som är likartade Sverige. Det finns alltså saker att lära av dem.

Sedan handlar det också om att exempelvis jobba direkt riktat mot studenter, som är en grupp som kanske behöver bostad med kort varsel. Vi vet att det har varit ett lågt byggande av bostäder för denna grupp. Här har vi en speciell person som reser runt till universitetsorterna för att just kartlägga vad de verkliga problemen är och varför det byggs för lite studentbostäder. Vi måste självklart även fundera över hur vi kan utnyttja det befintliga beståndet mycket effektivare. Även här pågår diskussioner i Regeringskansliet om olika initiativ.

Anf. 80 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är glädjande att regeringen har fattat dessa beslut. Jag förstår att det inte är lätt att få i gång en flyttkedja om det inte finns någonstans att flytta till. Jag delar också helt uppfattningen att vi måste få i gång planprocessen. Men finns det *någon* quick fix som kan gå lite snabbare än något annat?

Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag tror att man kan säga att den främsta quick fix som kan finnas är att vi får ett bättre utnyttjande av befintligt bestånd av lägenheter. Vi har nämligen helt enkelt många lägenheter där det i dag inte finns människor som bor, eller det finns stora ytor som inte används på ett effektivt sätt. Vi har höjt den skattefria gränsen för att försöka stimulera människor att hyra ut en del av sin privatbostad, och vi måste överväga ytterligare åtgärder för att underlätta detta.

Det andra är att påskynda planprocesserna – att kommunerna fokuserar på att snabbt få fram detaljplaner, att länsstyrelserna jobbar med sina ärendehanteringstider och att vi också på central nivå hjälper till att snabbt få fram planprocesser. Jag har exempelvis sett till att det fördelas om pengar för handläggningstider just för att kunna korta planprocesserna i de överklaganden som har legat på regeringens bord. Så måste varje myndighet göra, och så måste också kommunerna göra. Det är det effektiva sättet att få fram byggandet snabbt.

Bostadsbristen

Anf. 82 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har också en fråga till bostadsministern. Den är lite på samma tema som vi har varit inne på.

Jag läste någonstans att det år 2030 saknas 73 000 personer med högre utbildning i Stockholm. Detta är naturligtvis väldigt tillväxthämmande, och det behövs bostäder. Det behövs naturligtvis inte bara studentbostäder utan även vanliga bostäder. Bostadsbristen är allvarlig på väldigt många sätt, och är det tillväxthämmande är det ytterligare besvärande.

Nu vet jag att regeringen gör en hel del när det gäller planprocesserna för att försöka korta ned tiderna, men mycket av detta arbete kommer att ta lång tid. Frågan är alltså om bostadsministern ytterligare kan utveckla vad ministern tänker göra i det kortsiktiga perspektivet.

Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Som Désirée Pethrus säger är det oerhört viktigt att vi löser bostadsbristen. Vi har ju ett problem som har byggts upp under nästan tjugo års tid av för lågt bostadsbyggande. Dessutom har vi en kraftig befolkningsökning inte minst i Stockholmsregionen. Jag tror att någon räknade ut att det kommer två SL-bussar fulla med människor till Stockholm varje dag – så kraftig är befolkningsökningen.

Vi har gjort speciella insatser för Stockholmsregionen. Vi har exempelvis tagit till en unik åtgärd och begärt in genomförandeplaner från kommunerna i Stockholms län för att få bättre underlag för varför det inte byggs mer, och framför allt varför det inte byggs så mycket som man har planerat att göra i Stockholmsregionen. Det finns ett lysande undantag från detta, Stockholms stad. Vi ställer nu frågan hur man gör framöver för att leva upp till de planer man själv har.

Vi har också utsett en speciell person som har funderat över hur vi kan få en bättre samverkan kring den regionala planeringen. Eftersom Stockholm har en gemensam arbetsmarknad och en gemensam bostadsmarknad bör vi fundera över hur man kan samverka mycket bättre i Stockholmsregionen i de här frågorna.

Detta är exempel på åtgärder som vi vidtar för att påskynda utvecklingen.

Anf. 84 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! En annan fråga som är lite kopplad till bostäder är miljonprogrammen och hur vi ska utveckla och göra någonting på det området. Jag vet att regeringen pratar om hållbar stadsutveckling.

Jag tror att bostaden och bostadsområdena i framtiden väldigt mycket kommer att handla om att ha en bra miljö, trivsel, gemenskap, miljötänkande, sortering av hushållsavfall men också en bra prisbild, förstås, på bostäderna. Är det något som ministern kan tänka sig att göra när det gäller just miljonprogramsområdena och hållbar stadsutveckling? Där finns det stora utmaningar, som jag ser det, om framför allt Stockholmsregionen ska växa ännu mer än vad den redan gör i dag.

Anf. 85 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Ja, det är helt riktigt att miljonprogramsområdena också är en stor utmaning, inte minst därför att det är många bostäder byggda under samma tid. Det kräver en kraftansträngning för att lösa utmaningarna och rusta upp de bostäderna. Men det handlar också om att lösa ett antal sociala problem som ofta är förknippade med en del av de här om-

rådena. Jag säger en del, för det handlar inte om alla miljonprogramsområden.

Politikens roll måste vara att hjälpa till att se till att fastighetsägaren tar sitt ansvar för att rusta upp husen, men i samband med detta också försöka lösa andra problem. Det kan handla om skolor som inte fungerar bra. Det handlar om arbetsmarknaden. Det handlar också om integrationen i allmänhet. Här pågår det på olika departement en rad olika åtgärder. Även jag bidrar på mitt område med att titta på hur vi kan förstärka en positiv bostadssocial utveckling i samband med upprustningarna.

Jag har själv rest runt i många miljonprogramområden för att samtala om just de här sakerna: blandade upplåtelseformer, en god dialog med hyresgästerna men också ett helhetstänkande kring upprustningar där man väger in de sociala aspekterna. Det är ofta nyckeln för att man ska lyckas lyfta områdena. Och det finns många positiva exempel på detta också runt om i Sverige.

Riksdagens tillkännagivanden om scenkonsten

Anf. 86 ISAK FROM (S):

Herr talman! Min fråga gäller kultur och demokrati.

Jag vill fråga kulturminister Lena Adelson Liljeroth vad Kulturdepartementet och regeringen avser att göra för att prioritera riksdagens tillkännagivanden.

Det är som bekant snart tre år sedan riksdagen gjorde ett tillkännagivande om förutsättningarna för scenkonstspensionerna, för karriärväxling, för scenkonstanställdas vidareutbildning och för premiekostnaderna för scenkonstinstitutionerna.

Snart kommer ett enigt kulturutskott att göra ett nytt tillkännagivande med stöd från finansutskottet. Hur kommer Sveriges regering att hantera detta tillkännagivande?

Anf. 87 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M):

Herr talman! Jag tror att Isak From kanske kom in i kammaren alldeles nyligen, för Tina Ehn ställde motsvarande fråga för ungefär tjugo minuter sedan. Men jag kan fortsätta, och sedan kommer vi att göra som vid förra frågan, att Stefan Attefall tar den andra delen.

Det är riktigt att vi har ett tillkännagivande. Vad det handlar om på det här området är att våra scenkonstinstitutioner ska ha goda förutsättningar att spela både nyskrivet och dramatik eller musik som tillhör delar av kulturarvet. Det är också väldigt tydligt uttryckt i den nya kulturpolitiken och i samverkansmodellen, det vill säga den demokratisering och regionalisering som nu pågår av kulturpolitiken som är väldigt betydelsefull för att kulturen ska kunna nå hela landet.

När det gäller den följdfråga som jag tror att Isak From har när det gäller scenkonstspensionerna kommer jag att hänvisa till min kollega Stefan Attefall, som svarar just för pensionsfrågorna.

Anf. 88 ISAK FROM (S):

Herr talman! Man blir lite bekymrad. Det är snart 90 år sedan Sveriges kvinnor fick rösta för första gången, ett oerhört viktigt steg för demokratin. Kulturen är också oerhört viktig för demokratin. Jag blir bekymrad för demokratin med tanke på hur Sveriges regering hanterar tillkännagivanden från Sveriges riksdag.

Anf. 89 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag har inte tillkännagivandet hos mig, utan det ligger hos kulturministern. Men jag kan säga principiellt att scenkonstfrågan, om det var den som åsyftades, är en fråga som har dragglats i Regeringskansliet i 15–18 år. Det är alltså många regeringar som har varit inblandade i denna problematik. Det har alltså inte gått att hitta bra lösningar på en mycket komplicerad fråga.

Det fanns ett utredningsbetänkande på mitt bord när jag tillträdde för ett år sedan. Det har vi berett och tröskat igenom i alla de sedvanliga instanser som vi har i Regeringskansliet för beredningsfrågor, men det har inte gått att få en bra lösning på frågan. Det har vi också redovisat i budgetpropositionen. Utifrån detta måste vi ta nya funderingar på hur vi ska tackla frågan.

Det är alltså en gammal problematik som många regeringar har brottats med. Det är detta i kombination med hur vi har förändrat det allmänna pensionssystemet och också statliga pensionsavtal som skapar denna komplicerade bild för scenkonstnärer.

Jag har sagt i alla sammanhang att jag medverkar så gott jag kan för att hitta lösningar på detta. Men det kräver som sagt att vi hittar ingångar i frågan som gör att vi kan hitta en lösning som är hållbar ur alla olika aspekter.

Energilobbyism

Anf. 90 CHRISTINA KARLSSON (S):

Herr talman! Min fråga är till miljöministern.

De internationella klimatförhandlingarna i Durban pågår för fullt, och snart ska miljöministern ansluta. Jag vill önska miljöministern lycka till i sitt viktiga arbete där.

Jag känner dock en viss oro efter den medierapportering som har varit om ministerns koppling till den samlade energilobbyismen inom EU, EEF, alltså kol-, olje-, gas- och kärnkraftslobbyism, och hur den kan påverka Sveriges trovärdighet inom EU i de internationella förhandlingarna. Finns det inte en uppenbar risk att Sverige marginaliseras i stället för att bidra till att föra förhandlingarna framåt?

Avslutningsvis: Har ministern rätt ut vilka regler för utträde som gäller och skriftligt av sagt sig sitt uppdrag som vice ordförande?

Anf. 91 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag skulle vilja tacka för frågan. Det var väldigt skönt att den ställdes.

Jag har under sju år som EU-parlamentariker förhandlat om svåra lagförslag som har varit utsatta för väldigt mycket påtryckningar, kemika-

liedirektivet, EU:s klimatmål, handeln med utsläppsrätter, tredje energi-marknadspaketet och det som handlar om att bryta upp monopolen mellan produktion och distribution för energi.

Sättet att försöka klara detta är att försöka möta dem man måste möta i öppna och transparenta sammanhang. Jag har därför valt att engagera mig i föreningar, något som det finns oerhört många i EU-parlamentet. Jag har också känt mig trygg i detta eftersom vi har gjort det tillsammans, Finlands förre miljöminister Satu Hassi från De gröna, Paul Rübig som är känd kärnkraftsmotståndare och jag som efterträdde Anders Wijkman.

Därför bedömer jag inte detta i det här sammanhanget och med tanke på dem som är engagerade där som något problem. Självklart har jag av sagt mig uppdraget.

Anf. 92 CHRISTINA KARLSSON (S):

Herr talman! Jag får tacka miljöministern för svaret. Men är det ändå inte lite bekymmersamt att förtroendet för miljöministern kan påverkas negativt av detta samband? Jag tycker inte att jag fick ett svar på frågan om ministern har rätt ut hur reglerna för detta är och om hon av sagt sig sitt uppdrag skriftligt.

Anf. 93 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Normalgången för den här typen av föreningar och sammanslutningar, som det finns oerhört många av i Europaparlamentet för att just klara gränsöverskridande frågor mellan utskott, är att när man avgår försvinner man ur alla rullor i de olika föreningarna. Nu var jag inte borttagen från hemsidan. När jag såg det begärde jag naturligtvis skriftligt att jag skulle tas bort ur rullorna från det datum då jag slutade som EU-parlamentariker.

Jag vill också säga att det inte är så att man smyger i väg från EU-parlamentet utan det klubbas av talmannen, så det är ett välkänt faktum för alla att jag har lämnat EU-parlamentet.

Jag vill också säga att i Sverige har vi motsvarigheter. Vi har SNS, Sällskapet Näringsliv och Samhälle, och SPN, Sällskapet Politik & Näringsliv. Jag tycker att det är bra. Det är öppet och transparent. Man träffas i grupp och man diskuterar svåra frågor. Jag tycker att det är ett bra arbetssätt.

Filmavtalet

Anf. 94 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag tänkte uppvakta kulturministern med en fråga om det nya och tyvärr oskrivna filmavtalet. Det lackar mot jul, många går på bio och fina svenska nyproducerade filmer har premiär. Det gamla året krymper dag för dag liksom det nya filmavtalet som ännu inte är under-tecknat.

Hur ser kulturministern på den svenska filmens framtid? Varifrån ska Svenska Filminstitutet få de miljoner som möjliggör produktion av nya, bra och spännande filmer för barn och vuxna. Finansieringen har hittills

kommit från biljettintäkter, tv-sändningar och som sagt Svenska Filminstitutet.

Men med den nya teknikens intåg och nya medier försvåras framtagandet av ett nytt filmavtal. Hur råder man bot på det låsta läget?

Prot. 2011/12:40
1 december

Frågestund

Anf. 95 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Som Bengt Berg mycket väl vet pågår förhandlingarna ända fram till årsskiftet, så jag kommer inte att kommentera dessa. Där emot resonerar jag gärna lite grann kring svensk film som Bengt Berg också var inne på. Film är en viktig och allt starkare kulturyttring, inte minst för att det ofta ingår fler än ett land i arbetet.

Vi ser ungefär ett femtiotal filmer varje år, men bara cirka två på biograf. Vi ser film i flera så kallade visningsfönster. Det kan vara i mobil, tv eller dator. Det påverkar givetvis hur ett kommande filmavtal ska konstrueras och finansieras.

Utöver filmavtalet är det som produceras av bland andra Sveriges Television och TV4 viktigt. De producerar också drama, vilket är betydelsefullt för svenska tittare.

Anf. 96 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag delar kulturministerns kärlek till den kanske snart fridlysta svenska filmen. Vilket ansvar kan ta staten när de kommersiella krafterna inte nöjer sig med att häva in vinsterna från till exempel digitala nät och bredband? I Polen lägger man kanske 1 ½ procent som en sorts punktskatt som går direkt till film.

Det som är vackert med film är att det är en demokratisk kulturform som kan ses i hela landet, inte minst tack vare den digitalisering som också mindre biografier i inlandet och förorter som Kärrtorp och Rosengård har fått bidrag till.

Ett nytt filmavtal måste dock till eller så måste staten ta ett större ansvar för den nya svenska filmen.

Anf. 97 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Staten tar redan ett stort ansvar genom merparten av de pengar som ligger i filmavtalet. Vi tycker dock att det är ett självändamål att få in fler parter i avtalet så att ansvaret och engagemanget delas av många.

Jag är glad att Bengt Berg nämnde digitaliseringen och det stöd som regeringen ger för att det ska bli möjligt att digitalisera biografier, framför allt på mindre orter så att man kan se film även där. Det är en viktig del i filmpolitiken.

Staten har också en låg moms på biobiljetter, bara 6 procent i jämförelse med till exempel Danmark som har 25 procent genomgående.

Svensk film är viktig för svensk publik, men som jag brukar framhålla skulle jag också vilja se mer film från övriga Europa, Asien, Afrika och Sydamerika på våra biografier och inte minst i våra tv-fönster.

Frågestund

Anf. 98 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Peter Norman om det kommunala utjämningsystemet. Jag fick förtroendet att sitta i den parlamentariska utredningen, och vi kom med ett enhälligt förslag till regeringen. Det system vi föreslog har en högre förklaringsgrad på kostnadsvariationerna i kommunerna än dagens system.

När kommer regeringens förslag? Ser statsrådet några förändringar i det som utredningen föreslog?

Anf. 99 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Jag tackar Jörgen Hellman för frågan. Utjämningsystemet för kommunerna är en tämligen unik svensk företeelse. Det är som en skör planta och mycket komplicerat. Syftet är förstås att kommuner med lite olika förutsättningar ska kunna ge likvärdig service till sina kommuninvånare.

Problemet med systemet är att om man inte gör det här korrekt kan det få tillväxthämmande effekter, det vill säga man hindrar kommuner i stark frammarsch, och det är inte bra för någon. Ett exempel på detta är fastighetsavgiften som utredningen mycket riktigt påpekar kan gynna vissa kommuner på bekostnad av andra.

Frågan bereds i Regeringskansliet. Jag kan tyvärr inte ge någon tidtabell för när vi kommer vidare.

Anf. 100 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Vad gäller fastighetsavgiften hade vi bara enstaka år att titta på för att kunna konstruera ett förslag till utjämning. Vi skrev att regeringen skulle få något mer år att titta på statistiken för att kunna komma med ett förslag, för utjämningen urgröps om vi inte får ett utjämningsystem för den kommunala fastighetsavgiften.

Anf. 101 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Herr talman! Utredningen är skickad på remiss, och vi har fått in remissvaren. De är i princip positiva till utredningen. Dessutom gläder det mig att utredningen var enig i sitt betänkande. Det är en god grund för fortsatt arbete.

Gör man förändringar ska man komma ihåg att första ordningens effekter är att i princip hälften vinner och hälften förlorar i och med att det är ett nollsummespel. Man kan hoppas att man i andra ordningens effekter lyckas främja tillväxtstimulerande insatser så att kommuner som är på framfart inte hämmas i sin utveckling.

Jag är inte helt säker på att utredningen beaktar detta fullt ut, så frågan bereds fortfarande i kansliet. Jag kan som sagt tyvärr inte ge någon tidsaxel för när vi kommer vidare.

Anf. 102 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Regeringen har meddelat att en svensk medborgare har förts bort i Timbuktu i Mali, och eftersom konsulära ärenden är en prioriterad fråga förväntas en hög aktivitet.

Vi vet att Malis regering är aktiv och att andra länder som har medborgare som är berörda och bortförda har en hög aktivitet. Vi vet också att EU:s Catherine Ashton har uttalat sig och att det finns en EU-policy på detta område och för hanteringen av konsulära ärenden.

Men utöver att bekräfta att detta har hänt hänvisar Sveriges regering till att det är en polisfråga. Det gör mig bekymrad. Jag brukar försöka stödja regeringen i konsulära ärenden eftersom det är viktigt att Sverige har en samsyn och backar upp det arbete som sker. Men regeringens attityd, att hänvisa till att det är en polisfråga och skjuta ifrån sig ansvaret, känns inte trygg.

Jag vill ge statsrådet möjlighet att ge en annan bild och förtydliga att regeringen tar fullt ansvar för denna situation.

Anf. 103 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Det korta svaret är att jag inte har för avsikt att kommentera enskilda fall här i riksdagen.

Mer generellt agerar Sverige för att stödja medborgare i olika situationer där svårigheter uppstår. I exemplet Etiopien har vi bevakat rättegången. Vi värnar de principer Sverige står för, till exempel rättssäkerhet. I vissa andra fall handlar det också om pressfrihet.

Jag kommenterar dock inte ett pågående enskilt fall som det frågeställaren här tar upp.

Anf. 104 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Jag var mycket noga med att inte begära en beskrivning av hur exakt arbetet med ett enskilt fall fortskrider eller att få en beskrivning av individen. Det jag ville försäkra mig om var att regeringen fullt ut tar det ansvar som regeringen har att ta och icke begränsar frågan till att vara en fråga för polisen, även om jag har stort förtroende för polisens möjligheter att på ett bra sätt agera och bidra till den uppgiften. Men det är inte så övriga länder agerar, och därför måste vi även ha den dimensionen. Regeringens ansvar är vidare än att bara göra detta till en polisiär fråga.

Det finns intresse av att veta om regeringen utifrån den utveckling vi ser i Sahelregionen utvecklar eller omprövar den strategi som EU har för regionen.

Anf. 105 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jag tror att alla hörde att frågeställaren först sade att hon inte hade för avsikt att ställa frågor om ett enskilt fall och sedan ställde frågor om just ett enskilt fall.

Jag vill vara mycket försiktig med att i Sveriges riksdag diskutera enskilda fall. Generellt gör Sverige mycket för att stödja medborgare som får problem utomlands. Ibland är det föremål för en livlig offentlig de-

Frågestund

batt, ibland är det den tysta diplomatin som gäller. I ytterligare andra fall är det möjligen polisärenden. Jag avser inte att här gå in på enskilda fall.

Anf. 106 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är veckans frågestund avslutad. Jag tackar de närvarande statsråden för deras medverkan.

*Svar på
interpellationer*

12 § (forts. från 10 §) Svar på interpellation 2011/12:102 om Sveriges position i förhandlingarna under Durbanmötet

Anf. 107 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Även om förväntningarna skruvats ned rejält vad gäller det kommande klimattoppmötet är många av oss hoppfulla. Forskare och miljöengagerade anser att det är nödvändigt att vi når framgång i Durban. Jag skulle i det här sammanhanget vilja tillönska miljöministern all lycka i de kommande förhandlingarna. Jag är övertygad om att miljöministern med sin kraft och kunskap har möjlighet att nå genombrott i dessa förhandlingar. Vi vet att miljöeffekterna slagit igenom snabbare de senaste åren. Det gör att vi känner att det blir än viktigare att snabbt komma fram till ett rejält resultat.

Kyoto 2 är en av nyckelfrågorna. Den diskuterades för en stund sedan vid riksdagens frågestund. Det är viktigt att stryka under att Sveriges och EU:s röst kan komma att ha mycket stor betydelse. Det är dessutom viktigt att nu skapa bryggan, möjligheten, för att så småningom även innefatta de stora utsläppsländerna. USA och Kina står för 25 procent vardera, vilket säger en hel del. Det nuvarande Kyotoavtalet löper ut nästa år och omfattar endast 16 procent totalt. Det är alltså nödvändigt.

I Kyotoavtalet finns möjligheter till ekonomiska styrmedel. Där skulle jag till Jens Holm vilja säga att jag inte delar hans negativa inställning till ekonomiska styrmedel, exempelvis CDM, clean development mechanism. Vi ska vara ärliga och erkänna att den har sina fel, den har visat sig ha brister, den har koncentrerats på ett fåtal länder, men det är en process som hela tiden pågår och är möjlig att utveckla. En framtida mekanism, framtida ekonomiska styrmedel, inom ramen för ett Kyotoavtal, inom ramen för detta regelverk, skulle kunna ge stora möjligheter. Det är och kan bli väl använda och effektiva resurser och smörjmedel för att få i gång många miljöåtgärder, många insatser, så att klimatet kommer i balans.

Jag skulle, herr talman, vilja lyfta upp en fråga som vi ännu inte tagit upp i dag, nämligen den om skogens viktiga roll i kommande klimatförhandlingar. Här har vi vid de gångna klimatförhandlingarna tagit steg framåt, inte minst i Cancún, det som kallas REDD plus. Det är viktigt att man fortsätter att ta steg framåt. Jag skulle vilja skicka med den uppmaningen. Jag vet att miljöministern är engagerad i frågan.

Sveriges röst har varit avgörande på flera punkter i Cancún genom att pressa fram och få all världens länder att skriva under tvågradersmålet och till och med att skriva under att vi, om forskningen så säger, är beredda att ansluta oss till 1,5 grader. Vi var också aktiva i Nagoyaöverenskommelsen om den biologiska mångfalden, som nu diskuteras myck-

et, och jag vet att miljöministern i EU-parlamentet varit härförare för kemikalielagstiftningen Reach.

Jag skulle vilja fråga miljöministern hur hon kommer att använda sig av all den kunskapen och erfarenheten.

Anf. 108 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och åhörare! Det här är oerhört viktiga frågor, och vi skulle kunna diskutera dem länge. Jag är glad att vi nu genom Anita Brodén inlägg kan ägna en liten stund åt CDM, klimatprojektet.

Det är intressant att se att inställningen till CDM är olika i de länder som är med. I Europa vill industrin ha så många som möjligt och, höll jag på att säga, så långt borta som möjligt. Man vill genom sådana klimatprojekt ha möjlighet att göra insatser i andra länder. I USA är det tvärtom. Där vill man helst inte ha några alls, och ska man ha några vill man ha dem nära, helst inom landet. Det visar vilken spännvidd det finns i diskussionerna om CDM.

Jag tror precis som Anita Brodén att CDM är en viktig kanal för faktisk tekniköverföring mellan länder, särskilt när det handlar om energi-effektivisering och förnybar energi. Ett av syftena med CDM är att bidra till värdlänternas hållbara utveckling. Det är viktigt att vidareutveckla och ständigt förbättra dessa klimatprojekt. Det är ett centralt och kostnadseffektivt klimatpolitiskt instrument, och därför är det viktigt att de finns.

Samtidigt ska man vara klar över att det gäller att titta noggrant på hur de används så att det finns en miljömässig integritet i projektet, att de leder till nytta och att de äger rum där de bäst behövs. Vi behöver alltså transparens, förenkling och en ökad effektivitet vad gäller CDM-processen för att få den miljöintegritet som är så oerhört viktig.

Det är synd att flertalet CDM-projekt hittills landat i ekonomiskt expansiva länder som Kina och Sydafrika. Det är klart att de behöver vidareutveckla sin teknologi, det vet vi allesammans, men jag skulle önska att fler CDM-projekt ägde rum i de riktigt fattiga länderna. Det finns afrikanska länder som inte sett mer än kanske något enstaka sådant projekt. Sverige har varit drivande i en genomgång av den långsiktiga nyttan med CDM, hur de används och registreras, hur de revideras och var de placeras i geografien så att de landar i de fattiga länderna. Det är mycket viktigt. Det är också viktigt att vi har standardiserade bedömningsgrunder, så att vi kan se vilka som är dåliga, vilka som är bra och vilken väg vi ska fortsätta.

Men givet detta tycker jag att det är väldigt viktiga instrument. Det vi ser är att marknadsnära miljöstyrning väldigt ofta är effektiv därför att den skapar volymer. Där tycker jag att klimatprojekten liksom handeln med utsläppsrätter är väldigt viktiga och ger de styrsignaler som behövs när investeringsbeslut ska tas både offentligt och i privat verksamhet.

Jag vill tacka för förtroendet. Det blir min femte klimatförhandling. Jag har varit med under den långa resa som skett under de här åren, och det är klart att jag har kontaktytor som jag kan använda och har jobbat med hela hösten. Jag har rest otroligt intensivt sedan jag tillträdde för att tillvarata de här möjligheterna.

Prot. 2011/12:40
1 december

Svar på
interpellationer

Det är oerhört viktigt med aktiva ledamöter i Sveriges riksdag som driver på. Därför vill jag tacka för det här inlägget.

Anf. 109 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är några frågor som vi behöver reda ut tror jag, Lena Ek. Vi börjar med CDM, clean development mechanism, och uppköpen av billiga utsläppskrediter i andra länder. Det är väl fortfarande så att Sverige gör de största uppköpen i världens största diktatur, Kina. Många av de här projekten hade blivit av ändå. Det man gör är att man slår in öppna dörrar mellan de här projekten.

Jag vet ett projekt som ska nämnas, dock inte ett som Sverige har stött. Det var ett stort dammprojekt som anlades. Befolkningen i området tvångsflyttades, och man anlade den stora vattenkraftsdammen. Det var registrerat som ett CDM-projekt. När man utvärderade projektet pratade man bara med poliser och höga makthavare. Alla sade att det var ett jättebra CDM-projekt. Ingen frågade de tusentals människor som hade blivit tvångsflyttade på grund av dammprojektet. Det här visar på en av komplikationerna med att involvera sig så mycket i en diktatur som Sverige gör med de svenska CDM-projekten.

Det har lett till tekniköverföring, säger Lena Ek. Hur vet du det? Vilka utvärderingar baserar du det på? Jag har läst ganska många rapporter från oberoende forskare och klimatinstitut. Prata med forskarna på Stockholm Environment Institute till exempel! Alla kritiserar de CDM-projekten just för att de är så oklara och fluffiga. Det här är ett sätt för de rika länderna att smita från sitt historiska ansvar, nämligen att minska våra utsläpp.

Prata med Connie Hedegaard, EU:s klimatkommissionär, som både du och jag har träffat i EU-sammanhang flera gånger! Hon säger att vi i den framtida europeiska klimatpolitiken ska använda minimalt med CDM-projekt därför att vi behöver göra investeringarna på hemmaplan. Vi behöver göra dem i Europa. Vi ska inte skjuta problemet framför oss. Jag tror att Connie Hedegaard har helt rätt. Om jag minns den Lena Ek som jag kommer ihåg från EU-parlamentet rätt tror jag att Lena Ek innerst inne tycker att det finns en stor poäng med detta.

Lena Ek, som nu är miljöminister! Kan det verkligen vara rimligt att en tredjedel av den svenska klimatpolitiken befinner sig i Kina och Indien? Är det inte dags att utvärdera CDM-projekten och se till att åtminstone den absoluta merparten av våra utsläppsminskningar görs på hemmaplan?

Det är bra att Lena Ek i svaret säger att Sverige ska fasa ut de miljöskadliga subventionerna. Jag fick också ett väldigt bra skriftligt svar häromdagen från Lena Ek om just det. Men det jag saknar är en klar strategi, en inventering av hur stora de svenska miljöskadliga subventionerna är och hur utfasningen ska gå till. Jag saknar också ett trovärdigt agerande på det internationella planet. I Världsbanken röstade Sverige för ett mångmiljardprojekt i Sydafrika, där man bygger ett av världens största kolkraftverk. Detta säger Sverige ja till. Andra länder säger nej. Sådana subventioner, Lena Ek, kan vi inte hålla på med, eller hur?

Och hur är det nu med att skala upp till 30 procent och skärpa EU:s minskningskrav? Lena Ek drev det kravet i EU-parlamentet. Jag drev också det kravet under min tid i EU-parlamentet. När Lena Ek och jag stod här och debatterade den 27 oktober i år sade Lena Ek: ”Jag och regeringen med mig vill se EU ta steget till 30 procent.” Nu när jag läser den här texten finns det ingen sådan formulering. Det finns bara luddiga formuleringar om att det är bra att sikta på ett 30-procentsmål.

Jag vill ha ett Sverige som säger klart och tydligt till de andra EU-länderna: Nu är det dags att skala upp våra klimatambitioner! Vi minskar våra utsläpp med 30 procent, oavsett vad omvärlden gör! På så sätt visar man ledarskap, och på så sätt kan vi nå en bra lösning i Durban.

Anf. 110 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag vill bara påminna Jens Holm, som säkert är väldigt medveten om det här, om att vi lever i en global värld. De insatser som görs i Kina, Indien eller Afrika har betydelse. Därför är det nödvändigt att vi jobbar på olika sätt. Vi ska göra vår hemläxa. Vi ska bli bäst i världen. Vi ska ha höga ambitioner. Men det kan inte vara fel att vi använder medel på ett effektivt sätt och också är beredda att jobba internationellt.

CDM måste utvecklas. Det är vi alla överens om. Det har varit många barnsjukdomar. Men med den kunskapen är jag övertygad om att vi kan satsa mycket bättre på grön teknik framöver och också vara ett stöd och en hjälp.

Herr talman! Jag skulle avslutningsvis vilja lyfta in de arktiska frågorna. Vi har alla möjligheter att arbeta dubbelt. Sverige är ordförandeland i Arktiska rådet. I Arktis ser vi klimatförändringarna på ett högst påtagligt sätt. Därför är det viktigt att detta hela tiden är närvarande i Sydafrika; världen hänger ihop här också. De som drabbas allra hårdast av klimatförändringarna vet vi är människorna i de fattigaste delarna av vår värld. Vi har nu utlovat insatser, både de snabbstartsinsatser som har nämnts och som finns i svaret från miljöministern och de långsiktiga satsningarna. Det är viktigt att vi länder som har lovat och skrivit under verkligen lever upp till våra löften.

Anf. 111 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och kära åhörare! Jag beklagar verkligen att miljö- och jordbruksutskottets ordförande har lämnat interpellationsdebatten. Det är väldigt synd, för detta är oerhört viktiga frågor som förtjänar att diskuteras i Sveriges riksdag, särskilt den här veckan när de första förhandlingarna just har börjat i Durban och det är ett väldigt kritiskt läge.

Jens Holm har fortsatt med att diskutera de svenska klimatmålen. Vi har sagt genom beslut i regering och riksdag att vi ska minska med 40 procent redan fram till år 2020. Det tycker jag är oerhört bra och ambitiöst. Jag ska göra allt för att vi ska nå de målen. Det var detta jag hade velat diskutera med Matilda Ernkrans, för de har enligt vad de skrivit så sent som under hösten villkorat sin 40-procentssatsning med att man inte vill göra det förrän EU har beslutat att gå till 30 procent. Jag tycker att det är ett lite märkligt villkorande. 40 procent tror jag är möjligt i Sverige, och det är också bra att vi har det målet och att vi når det.

Nästa del av frågan handlar om hur vi ska få EU att höja ambitionerna från 20 procent till 30. Sverige vill gärna att EU går till 30 procent, vilket statsministern också har uttryckt i några debatter. Vi arbetar med detta bakom kulisserna. Men det är också så att kommissionen håller på och gör en konsekvensanalys. Det är väldigt viktigt att se vad man kommer fram till.

Där ser vi hur de andra länderna argumenterar. Det är klart att vi i alliansregeringen och majoriteten i riksdagen som redan har satt 40 procent ovillkorat inte har några problem med att EU vill bli bättre. Det har vi naturligtvis inte, för det går ju i samma riktning. Däremot är frågan hur man driver detta. I ett förhandlingsläge där vi vet att Färdplan 2050 stoppades av Polen i ministerrådet så sent som i somras är det viktigt att vi tänker oss för. Det kunskapsmaterial som kommissionen nu samlar ihop hoppas jag ska kunna bidra i den här diskussionen och i det arbete som vi gör.

Jag är också glad över att frågan om Arktis kom upp. Arktis är på något sätt symbolen. Det är där vi ser tillståndet – precis som när det gäller kemikalier ser vi det i Arktis först. När det nu kommer rapporter om att isen i Arktis smälter fortare än vi hade befarat har vi de senaste månaderna intensifierat arbetet med de kortlivade klimatgaserna, short-lived climate forcers, SLCF, som är väldigt viktiga. De är kortlivade därför att de inte stannar i atmosfären lika länge som de växthusgaser vi har jobbat med hittills.

Här finns också partiklar – sot, helt enkelt – som också bidrar till avsmältningen. När jag var liten tog gamla släktingar och strödde sot över snön för att den skulle smälta snabbare och man inte skulle halka. Precis den effekten ser vi i Arktis och Himalaya. Därför är arbetet med SLCF otroligt viktigt och något som vi också kommer att föra som ett parallellspår i Durban.

Jag kommer själv att delta i en stor aktivitet med FN:s miljöprogram, där en alldeles ny rapport om hur det egentligen ser ut lanseras. Vi ska fortsätta jobba väldigt noga med den här frågan.

Anf. 112 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det här har varit en intressant debatt. Den visar att det finns stora skillnader mellan höger och vänster i klimatpolitiken.

Vi i Vänsterpartiet vill inrätta Sveriges största investeringsfond för klimatet någonsin, ett klimatinvesteringsprogram. Vi vill ha nettodebitering med kvartalsvis avstämning på egen el, vi vill ha massiva satsningar på kollektivtrafiken, och vi bygger inte en kilometer ny motorväg. Vi vill göra alla klimatinsatser på hemmaplan. Vi köper inga billiga utsläppskrediter.

Vi vill skärpa EU:s utsläppsmål. Vi öronmärker intäkterna från EU:s utsläppshandel, så att de går direkt till klimatbistånd och klimatåtgärder.

Det är jättebra att Arktis har tagits upp, men varför röstar ni mot de rödgrönas förslag om ett stopp för oljeborring i Arktis?

Vi i Vänsterpartiet vill tillsätta en klimatminister, så att det finns en minister som kan arbeta enbart med klimatfrågorna.

Allt detta är förslag som vi har väckt i denna församling, men de har alltid blivit nedröstade av högersidan. Ni är hjärtligt välkomna att rösta på de här förslagen nästa gång.

Nästa vecka kommer både jag och Lena Ek att befinna oss i Durban i Sydafrika. Jag vill önska miljöministern all lycka till. Precis som miljöministern har sagt är det ett extremt svårt läge. Det är väldigt mycket som står på spel.

Om det är något som jag verkligen vill skicka med miljöministern är det två saker. Se till att det finns nya, additionella medel för klimatbistånd för de fattigaste länderna. Vi ska inte ta pengar från det ordinarie biståndet. Det ska inte vara lån, utan det ska vara nya, fräscha pengar till dem som drabbas av våra utsläpp. Och gå ut och säg att vi skriver under Kyotoprotokollet oavsett vad Kanada, Australien och andra länder gör. Vi värnar Kyotoprotokollet, för utan ett legalt bindande internationellt system har vi ingenting kvar.

Anf. 113 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter! Kära åhörare! Det är verkligen svårt. Det är oerhört svårt att se å ena sidan de vetenskapliga rapporterna och å andra sidan utvecklingen i världen det här året, där många stora länder drar sig ur arbetet med Kyotoprotokollet. Som Anita Brodén sade är det en oerhört viktig bro till den bindande globala överenskommelse som vi hoppas kunna börja planera för i Durban.

Det är också väldigt viktigt för vår del. Vi har ju redan klarat av det vi lovade i Kyotoprotokollet. Det är vi överens om. Vi måste gå vidare. Det står för bara 16 procent av världens utsläpp i dag. Det finns dock delar i det som är oerhört viktiga för de fattiga länderna. Där finns bärande regler för klimatprojekten, CDM.

Det är väldigt bra att vi båda träffar representanter för de fattiga länderna i Durban. När jag var på förförhandlingar i Kapstaden för några veckor sedan var min upplevelse att Mali, Sydafrika, Indonesien och Bangladesh bad oss att behålla CDM. Då hamnar man i en svår knipa om man har Jens Holms åsikt. Möjligen kan vi enas om att göra dem så bra som möjligt. Det finns ju förbättringspotential. Det är inte alla som har blivit bra – jag medger det villigt – men jag tror att de är en viktig mekanism, särskilt om länderna själva vill ha dem.

Jag är glad för det stöd som finns. Jag är glad över att vi i olika partier är representerade i Durban. Jag ska göra allt jag kan för att vi ska kunna samarbeta under de här viktiga förhandlingarna och dra åt samma håll.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2011/12:113 om måluppfyllelse för biologisk återvinning

Anf. 114 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi byter talmän, men jag står kvar och besvarar interpellationer och anslutande frågor. Jag har nu stått här sedan halv ett.

Jag är glad över att det finns så stort intresse för miljöpolitiken i Sveriges riksdag. Det är viktigt för att vi ska kunna föra de här frågorna framåt.

Johan Löfstrand har frågat mig vilka styrmedel eller andra insatser som jag planerar för att nå avfallsmålen under miljömålet God bebyggd miljö.

Jag vill kort säga att det pågår en hel del arbete på myndigheterna, inom kommunerna och näringslivet för att möjliggöra och driva på för en ökad biologisk behandling av bland annat matavfall.

I mars i år redovisade Miljömålsberedningen ett betänkande med förslag på en första uppsättning etappmål i miljömålssystemet. Bland annat föreslås etappmål på avfallsområdet om en ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Det är väl något som vi alla välkomnar efter att ha deltagit i debatter om hur vi hanterar mat, hur vi slänger mat och hur vi handlar upp mat i Sverige. Betänkandet har varit ute på remiss och behandlas för närvarande inom Regeringskansliet.

Jag är också glad över att till exempel Stockholms stad nu sätter i gång ett program för insamling av matavfall och avser att använda det till biogasproduktion. Det är precis den sortens åtgärder som jag tror är viktiga i det här sammanhanget.

I juni i år tillsatte regeringen dessutom en särskild utredare för en översyn av avfallsområdet. I uppdraget ingår att utreda och föreslå åtgärder för att främja användandet av avfall som en resurs för bland annat biologisk behandling av hushållens matavfall med biogasproduktion. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag den 1 juni 2012. Jag ska säga att jag med otålighet ser fram mot det materialet, så att vi kan ta rejäla steg framåt på det här området.

Anf. 115 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Det har varit många frågor som har rört miljöpolitik under eftermiddagen. Vi har diskuterat de globala miljöfrågorna. Nu går vi ned lite grann i verktygslådan och ska diskutera det ganska jordnära och konsumentnära perspektivet, det vill säga matavfall och det matsvinn som vi har.

Det är en oerhört viktig fråga, och det är oerhört viktigt att vi diskuterar den. Jag ställde frågan om målet för biologisk återvinning av bland annat matavfall. Det är en viktig fråga för vårt samhälle. Klarar vi inte av att minska konsumtionen och förbättra återvinningen av vårt avfall kommer det att leda till miljö- och klimateffekter. Det måste vi ta på allvar. Det tycker jag inte att vi gör i debatten.

Jag konstaterar i min fråga att Sverige inte har klarat riksdagens mål att 35 procent av matavfallet ska återvinnas genom biologisk behandling. Bara 24 procent återvanns 2010, och det är långt från det mål som regeringen har satt upp.

Det som förvånar mig är att miljöministern i sitt svar inte har ett uns av självkritik. Riksdagen har satt upp ett mål för återvinning. Jag konstaterar att det målet inte har uppnåtts. Borde då inte regeringen vara lite självkritisk? Borde regeringen inte ta fram en handlingsplan och åtgärdsplan för hur man ska lyckas med dessa frågor?

Jag frågar därför ministern: Anser inte ministern att det är ett misslyckande att vi inte har uppnått ett av de mål som riksdagen har ställt upp?

Herr talman! Ministern påpekar vidare i sitt svar att Miljömålsberedningen har lämnat ett betänkande med ett antal etappmål. Många av de målen är oerhört spännande. Det finns en bra utgångspunkt för att man skulle kunna göra en hel del bra saker om man tar tag i målen. Det gäller att minska matsvinnet men också att öka återvinningen av matavfallet.

Ministern säger vidare att frågan behandlas i Regeringskansliet. Miljömålsberedningens förslag är oerhört seriösa och har oerhört hög ambitionsnivå. Måluppfyllelsen ska redan vara genomförd år 2015. Här krävs det handling nu. Jag tror inte att vi kan vänta. Dessa mål är ambitiösa. Ska vi nå dem måste det ske någon typ av åtgärd nu.

Jag tror framför allt att regeringen måste återkomma till riksdagen, om det nu är ministerns ambition att man ska använda sig av målen. De är spännande och intressanta. Jag kan mycket väl tänka mig att diskutera dem.

Det jag skulle vilja höra vidare med ministern är: Kommer regeringen att återkomma med mål som liknar dem som Miljömålsberedningen har? Anser ministern att vi inte har uppnått dessa mål? Det måste väl ändå ses som ett misslyckande?

Slutligen tänker jag ställa om den fråga som jag ställde längst ned i min interpellation. Vilka styrmedel eller andra insatser planerar ministern att regeringen ska genomföra? Stockholms stad och andra kommuner gör ett jättebra jobb. Men vilka åtgärder ska regeringen genomföra för att vi ska nå de miljömål som vi har ställt upp?

Anf. 116 INGER FREDRIKSSON (C):

Herr talman! Johan Löfstrand tar i sin interpellation upp frågan matavfallet, målen och möjligheterna att öka biogasproduktionen.

Han skriver också: ”Det finns i dag ingen drivkraft till ökad biologisk återvinning annat än den politiska viljan i många kommuner att göra bra saker för miljön.” Jag vill hävda att Johan Löfstrand har fel.

Det finns en politisk vilja även på riksdagsnivå. Centerpartiets stämma i Åre slog fast att de nationella målen för minskat matavfall och målen för insamling av matavfall skärps. Det står vi i Centerpartiet fast vid, och det kommer vi att arbeta för på alla nivåer, inte bara den kommunala.

Tveklöst är det så att det slängs för mycket mat i Sverige. Folk läser bästföredatum som att det står ”giftigt efter”, som Centerpartiets riksdagsledamot Roger Tiefensee har uttryckt det.

Vi måste bli bättre som konsumenter på att hushålla med maten. För Centerpartiet är det viktigt att killar och tjejer får goda kunskaper om matlagning och näringsinnehåll genom skolans undervisning i hemkunskap. Alla ska ha goda kunskaper om hur man gör rätt rätt, men också om hur man tar till vara maten på bästa sätt.

Att kunna leva snålt, att ta vara på råvarorna så att de inte förstörs genom felaktig förvaring och att kunna göra något mer av det som inte går åt är nödvändiga kunskaper. Matslöseriet är enormt och kostsamt för den egna plånboken, för samhällsplånboken och för miljön.

*Svar på
interpellationer*

Jag skulle vilja se fler matprogram där kockarna lagade resträtter. Har ni sett några kockar som har lagat pyttipanna, restflådor, gratänger, risotto eller dagens soppa? Nej, jag tror inte det, även om det har kommit tilltalande recept från sina håll.

Även om vi lagar maten klokt så blir det en del matavfall. Det ska självklart så långt möjligt användas till produktion av biogas. Målet måste dock vara att svinnet, matavfallet, ska vara så lite som möjligt.

Jag är övertygad om att mer kan göras, inte bara av myndigheter utan av oss alla, var och en.

Anf. 117 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det är klart att det är ett misslyckande. Det pågår en mängd arbete på detta område. En sådan här interpellationsdebatt kan bidra till att öka trycket och också informationen och diskussionen om den här frågan, vilket inte minst är viktigt.

Målet att minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker skulle återvinnas genom biologisk behandling år 2010 har vi inte nått. Det är runt 20 procent. Samtidigt är det 154 kommuner som jobbar aktivt med den frågan. Det är väldigt bra. Fler kommer hela tiden till.

Jag tror också att det hänger ihop lite grann med hur vi hanterar biogasfrågan framöver. Norrköping och Linköping har gjort ett väldigt bra jobb liksom flera andra ställen i landet.

Det är åtgärder på gång på avfallsområdet. Etappmålsförslaget om avfall och resurshushållning inom livsmedelskedjan bereds inom Regeringskansliet. Det kommer vi tillbaka till. Naturvårdsverkets förslag till nationell avfallsplan hanterar matavfallsfrågan särskilt och hur man kan främja biologisk behandling. Det beräknas vara klart i början av nästa år.

Avfallsutredningen är den tredje stora processen som är igångsatt. Den har i uppgift att se över hur avfall bättre kan användas som en resurs bland annat för att främja produktion av biogas. Det är väldigt bra saker som är på gång.

Det är inte bara mitt departement som jobbar med frågorna. Det gör också Eskil Erlandsson som landsbygdsminister och Landsbygdsdepartementet. Inom Det nya matlandet handlar det inte bara om recept. Det handlar också om hela kedjan. Jag vill nämna några projekt som pågår där som jag tycker är väldigt bra.

Det första heter: Minskat svinn i livsmedelskedjan. Det andra som man kan lyfta fram är: Minska svinnet genom att hantera kylda och djupfrysta produkter. Det tredje är: Du kan vinna på att låta svinnet försvinna. Det fjärde är: Mindrematsvinn.nu, som Hushållningssällskapet håller i.

Det finns också en mängd åtgärder inom projektet Matlandet där man diskuterar frågan och försöker hitta sätt att minska matsvinnet och matavfallet.

Det är intressant att diskussionen sprider sig. Alla aktiva politiker bidrar till att så sker. Det är därför interpellationen kommer så bra i tiden.

Lantmännen är ett företag som producerar och säljer matvaror. Det går ut och har en stor påkostad reklamkampanj. Som Inger Fredriksson tar upp handlar det om att hantera, eller vad de kallar för dejta, matrester. Det handla om att lära människor hur man gör någonting gott av det som

blev över i går eller dagen innan. Då är vi på något sätt på väg att bryta igenom i hanteringen.

Människor förstår frågan och diskuterar, och industrin och näringslivet förstår frågan och diskuterar. Vi ska ha processer i det offentliga för att minska matsvinnet. Det är ett både miljömässigt och ekonomiskt slöseri, och det känns inte heller etiskt riktigt med tanke på hur många människor som svälter i världen.

Det finns många anledningar till att vi ska jobba hårt med att lösa frågan om matsvinnet.

Anf. 118 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Det var spännande och intressant att lyssna till ministern. Lena Ek räknade upp många planer som myndigheterna ska utarbeta och många informationskampanjer som det ska jobbas vidare med. Men det var få styrmedel och konkreta åtgärder för att lösa problemet.

Har regeringen över huvud taget någon ambition inom området? Det är många vackra ord om hur Matlandet Sverige ska minska matsvinnet och hur vi ska skapa mer biogas genom att återvinna matavfall. Men jag tror inte att detta sker genom mer planering och planläggning i myndigheter och informationskampanjer som inte når ut till de stora massorna.

Jag tror att det behövs styrmedel, och jag tror att det behövs konkreta förbättringsförslag från regeringen för att vi ska komma i ordning med frågan.

Jag är däremot positiv till att ministern vill jobba vidare med Miljömålsberedningens etappmål. Jag hoppas och tror att vi snart kommer att få se förslag från regeringen som kommer att vara ännu mer ambitiösa på området. Jag tror att det här är en viktig fråga för det svenska samhället, både ur en klimataspekt, som vi har diskuterat tidigare i eftermiddag, och ur många andra aspekter, att vi minskar matsvinnet och ökar återvinningen av matavfall.

Jag återkommer till min första fråga till ministern. Om vi ska ha ett ännu mer ambitiöst mål för återvinning av biologiskt avfall, tror ministern att vi kommer att klara av det med den politik som förs och de förslag som i dagsläget har lagts fram? Vi klarade inte av det gamla målet, och de föreslagna målen som diskuteras och bereds i Regeringskansliet är ännu mer ambitiösa. Där är tidsutdräkten kort. Vi har bara ett par år på oss.

Tror ministern att vi kommer att klara av de nya ambitiösa miljömålen om det inte blir fler konkreta åtgärder från regeringen?

Centerpartiets stämma, Inger Fredriksson, hade ett antal förslag och en ambition som var hög. Jag tyckte att en del av förslagen var riktigt bra. Är det Centerpartiet som driver miljöpolitiken i Sveriges regering? Ibland kan man undra. Jag är ganska skeptisk. Det finns andra som har en hög svansföring i frågorna.

Jag går vidare till den andra delen som jag tänkte beröra i mitt inlägg, nämligen biogasproduktionen. Det finns en stor koppling, precis som ministern sade, mellan produktion av biogas och återvinning av biologiskt avfall. Det här är oerhört viktigt. Regeringen har förändrat förmånsvärdena på miljöbilar. Det här kommer att leda till att vi kommer att få fler gasbilar. Det ser jag som oerhört positivt. Samtidigt måste vi se till

att öka produktionen av biogas. Där är jag oerhört orolig. Om vi hade uppnått de mål som riksdagen hade ställt sig bakom hade vi kanske haft ett bättre utgångsläge när det gäller produktionen av biogas, men i dag har vi en brist. Det är oerhört problematiskt. Varje biogasbil som i dag sätts in på marknaden kommer att innebära att vi får en ökad inblandning av fossila bränslen, det vill säga naturgas. Anser miljöministern att det var syftet?

Anf. 119 INGER FREDRIKSSON (C):

Herr talman! Styr Centerpartiet miljöpolitiken, undrar Johan Löfstrand. Ja, det är självklart att vi styr miljöpolitiken med det mandat vi har genom vår miljöminister och våra övriga ministrar i regeringen samt genom den kraft vi har i riksdagen.

Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ibland behöver man inte bli så långrandig! Eller hur?

Jag ska försöka svara på interpellantens frågor.

Det är självklart att det finns en anledning till att Naturvårdsverket ska plocka fram en nationell avfallsplan. Det finns en anledning till att vi diskuterar etappmålen om avfall och resurshushållning. Det finns en anledning till att Avfallsutredningen har i uppgift att se över hur avfall bättre kan användas som resurs, särskilt matavfall, och gynna biogasproduktion. Det är självklart eftersom det inte har fungerat som vi har förväntat oss.

Vad gör vi då? Då ser vi till att få fram mer faktaunderlag och fler förslag. Det har min företrädare satt i gång på ett förtjänstfullt sätt.

Nästa steg är att fundera över hur mycket vi kan återvinna och använda och hur mycket avfallsmängderna ska minska. Jag tycker egentligen inte att vi ska ha så mycket matavfall. Det rimliga och korrekta är att vi har så lite som möjligt. Vi har resurser för en rejäl biogasproduktion. Det måste gå hand i hand.

Det här är också lite konstigt. För min del och med det sätt jag försöker driva miljöpolitik vill jag ha så många inblandade som möjligt. Jag vill ha en dialog med medborgare, företag, kommuner och regioner. En utredning – förutsatt att den inte drar ut i evighet i tid – är ett bra sätt att inventera vad som kan göras och involvera människor. I fallet med avfall och matavfall krävs att människor aktivt hjälper till att samla in matavfallet. Det måste finnas en kunskap och övertygelse hos medborgarna att det är rätt väg att gå och hjälpa till att bidra. Det är på samma sätt som vi genom Agenda 21 har fått i gång en avfallshantering som på många områden är bra, till exempel tidningspapper, glas och batterier. För mig handlar det om att få fullt genomslag, och för att uppnå målen handlar det om lagstiftning. Det finns en mängd åtgärder som vi kan ta till som beslutsfattare. Men om återvinning och sortering av avfall ska lyckas måste medborgarna, människorna, tycka att det är rätt, enkelt, billigt och praktiskt. En involverande process, även om den tar några månader, är bra. Vi tjänar på den i slutänden. De åtgärder som min företrädare Andreas Carlgren har satt i gång är bra. De kommer att vara klara och vi får se resultatet senast i sommar. Jag ska inte dra det i långbänk, utan jag vill ha det som behöver göras på plats så snabbt som det går. Jag tror att den

Anf. 121 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Det är självfallet viktigt med ett ordentligt planarbete och ett ordentligt strategiarbete. Visst är det viktigt att vi involverar myndigheterna så att vi kommer på banan. Jag håller helt med ministern om att vi ligger efter. Detta borde ha gjorts för länge sedan.

Jag håller också med ministern om att det finns ett antal kommuner som gör ett jättejobb här. Det tycker jag att vi ska vara glada över, och framför allt ska regeringen vara glad över det. Hade vi inte haft ett antal framsynta kommuner hade det här målet varit ännu svårare att uppnå.

En fråga som jag har ställt mig under hela den här interpellationsdebatten är: Tror inte ministern och regeringen att det kanske behövs lite mer? Tror inte ministern att vi behöver ett antal styrmedel och ett antal mycket konkreta förslag som kommer från Sveriges riksdag för att vi ska kunna nå de här målen?

Jag har ett annat exempel som egentligen är detsamma. Vi har pratat en del om biogas här. En av de förändringar som regeringen har gjort rör förmånsvärdena på miljöbilarna. Jag tror att den förändringen på längre sikt kommer att innebära att vi kommer att ha fler bilar som går på biogas. Samtidigt har man tagit bort den rabatt som har funnits på förmånsvärdena för etanolbilar. Det innebär att vi i stort sett kommer att utfasa etanolbilar som tjänstebilar. På kort sikt kommer detta att innebära att vi kommer att få fler fordon som går på fossila bränslen. Var detta tanken och meningen? Jag tror att detta är ett jätteproblem. Vi kommer inte att klara av att producera biogas i den mängd som behövs till de biogasbilar som kommer att komma ut på marknaden.

Anf. 122 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi började med hanteringen av matavfall, och nu är vi inne i transportsektorn. Här gäller det att hänga med.

När det gäller användning av skattepengar tycker jag att statliga styrmedel ska vara till för att klara flaskhalsproblem eller för att lyfta ny teknik över tröskeln så att den klarar sig själv på marknaden. Det är den roll som skattepengar kan ha i det här sammanhanget. Vi har visat att det fungerar när det gäller till exempel personbilar. Det gör det faktiskt. Jag tror att man också kan säga att det har fungerat under den period som vi har haft stöd till solfångare. Det har gett en ökning på marknaden som är mycket glädjande och mycket positiv.

Men man måste också vara beredd att säga att nu är tekniken förbi den här tröskeln. Det kommer hela tiden nya saker. Jag tror att om något år eller två kommer vi att stå här och diskutera hur vi ska göra med vätegaset till exempel. Jag hoppas det. Då kan det kanske finnas anledning att ha ett kortvarigt stödsystem som lyfter den tekniken över tröskeln och in på marknaden.

Biogas är mycket intressant. Kombinationen av hur man återvinner matavfall och gör biogas och sedan ändå har näringsämnen kvar i det som finns kvar och kan använda det i olika sammanhang och sluta kretsloppen är oerhört intressant. Kombinationen av etanolproduktion och

*Svar på
interpellationer*

biogasproduktion såsom den ser ut i Norrköping har enormt bra livscykelanalysvärden ur ett miljöperspektiv.

Herr talman! Jag tror att vi kommer att få anledning att återkomma till den här diskussionen. Jag hade gärna fortsatt den även om jag har stått här sedan halv ett, men nu är min talartid slut. Jag vill tacka dem som har deltagit i den här diskussionen och tacka interpellanten. Jag hoppas att vi kan fortsätta att trycka på när det gäller de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2011)706 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett åtgärdsprogram för tull- och skattefrågor i Europeiska unionen för perioden 2014–2020 (Fiscus) och om upphävande av beslut nr 1482/2007/EG och nr 624/2007/EG

KOM(2011)818 Grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer

KOM(2011)821 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet

Motioner

med anledning av redog. 2011/12:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

2011/12:K1 av Sven-Erik Österberg m.fl. (S)

2011/12:K2 av Peter Eriksson (MP)

2011/12:K3 av Per Bill m.fl. (M, FP, C, KD)

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 1 december

2011/12:156 Containertrafiken på tåg i Sverige

av *Stina Bergström* (MP)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:157 Häkte till Halland

av *Hans Hoff* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:158 Förberedelser inför en eventuell kollaps av euron

av *Ulla Andersson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 december.

Prot. 2011/12:40
1 december

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 december

2011/12:196 Inskränkningar i hbt-personers yttrandefrihet i Sankt Petersburg

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:197 Bättre klimatstatistik

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 december.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 1 december

2011/12:155 Begreppet utanförskap

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 december.

18 § Kammaren åtskildes kl. 15.54.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.54 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Svar på interpellation 2011/12:131 om förbud mot obedövd kastrering av smågrisar	2
Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	2
Anf. 2 SARA KARLSSON (S)	3
Anf. 3 INGER FREDRIKSSON (C)	4
Anf. 4 JENS HOLM (V)	5
Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	6
Anf. 6 SARA KARLSSON (S)	6
Anf. 7 INGER FREDRIKSSON (C)	7
Anf. 8 JENS HOLM (V)	7
Anf. 9 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	8
Anf. 10 SARA KARLSSON (S)	9
Anf. 11 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	9
7 § Svar på interpellation 2011/12:97 om brist i tillgänglighet som grund för diskriminering.....	9
Anf. 12 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	9
Anf. 13 JAN LINDHOLM (MP)	10
Anf. 14 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	10
Anf. 15 JAN LINDHOLM (MP)	11
Anf. 16 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	12
Anf. 17 JAN LINDHOLM (MP)	13
Anf. 18 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	13
8 § Svar på interpellation 2011/12:117 om redovisning av utsläpp av växthusgaser	13
Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C).....	13
Anf. 20 ÅSA ROMSON (MP)	14
Anf. 21 INGER FREDRIKSSON (C)	15
Anf. 22 JENS HOLM (V)	15
Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C).....	16
Anf. 24 ÅSA ROMSON (MP)	16
Anf. 25 JENS HOLM (V)	17
Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C).....	18
Anf. 27 ÅSA ROMSON (MP)	19
Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C).....	20
9 § Svar på interpellation 2011/12:87 om stresstester av de svenska kärnkraftverken.....	20
Anf. 29 Miljöminister LENA EK (C).....	20
Anf. 30 JENS HOLM (V)	21
Anf. 31 Miljöminister LENA EK (C).....	22

Anf. 32 JENS HOLM (V)	22
Anf. 33 INGER FREDRIKSSON (C)	23
Anf. 34 Miljöminister LENA EK (C)	23
Anf. 35 JENS HOLM (V)	24
Anf. 36 Miljöminister LENA EK (C)	25
10 § Svar på interpellation 2011/12:102 om Sveriges position i förhandlingarna under Durbanmötet	25
Anf. 37 Miljöminister LENA EK (C)	25
Anf. 38 JENS HOLM (V)	27
Anf. 39 ÅSA ROMSON (MP)	28
Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S)	29
(forts. 12 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
11 § Frågestund	30
Anf. 41 ANDRE VICE TALMANNEN	30
<i>Skatteplaneringen i riskkapitalbolag.....</i>	<i>30</i>
Anf. 42 JENNIE NILSSON (S)	30
Anf. 43 Statsrådet PETER NORMAN (M)	31
Anf. 44 JENNIE NILSSON (S)	31
Anf. 45 Statsrådet PETER NORMAN (M)	31
<i>Köttkonsumtionens klimatpåverkan.....</i>	<i>31</i>
Anf. 46 HELENA LEANDER (MP).....	31
Anf. 47 Miljöminister LENA EK (C)	32
Anf. 48 HELENA LEANDER (MP).....	32
Anf. 49 Miljöminister LENA EK (C)	32
<i>Tillsyn inom äldreomsorgen.....</i>	<i>33</i>
Anf. 50 PER RAMHORN (SD).....	33
Anf. 51 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	33
Anf. 52 PER RAMHORN (SD).....	33
Anf. 53 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	34
<i>Fossila energikällor .....</i>	<i>34</i>
Anf. 54 JENS HOLM (V)	34
Anf. 55 Miljöminister LENA EK (C)	34
Anf. 56 JENS HOLM (V)	34
Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C)	35
<i>Alarmeringstjänsten .....</i>	<i>35</i>
Anf. 58 JOHAN FORSSELL (M).....	35
Anf. 59 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	35
Anf. 60 JOHAN FORSSELL (M).....	36
Anf. 61 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	36
<i>Kyotoprotokollet.....</i>	<i>36</i>
Anf. 62 ANITA BRODÉN (FP).....	36
Anf. 63 Miljöminister LENA EK (C)	37
Anf. 64 ANITA BRODÉN (FP).....	37
Anf. 65 Miljöminister LENA EK (C)	37
<i>Insamling av lågenergilampor .....</i>	<i>37</i>
Anf. 66 OLA JOHANSSON (C).....	37

Anf. 67 Miljöminister LENA EK (C).....	38
Anf. 68 OLA JOHANSSON (C).....	38
Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C).....	38
<i>Scenkonstnärernas pensioner</i>	39
Anf. 70 TINA EHN (MP).....	39
Anf. 71 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M).....	39
Anf. 72 TINA EHN (MP).....	39
Anf. 73 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	40
<i>Den statliga förvaltningen och regionindelningen</i>	40
Anf. 74 GUSTAV NILSSON (M).....	40
Anf. 75 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	40
Anf. 76 GUSTAV NILSSON (M).....	40
Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	41
<i>Bostadsbyggandet</i>	41
Anf. 78 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	41
Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	42
Anf. 80 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	42
Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	42
<i>Bostadsbristen</i>	42
Anf. 82 DÉ SIRÉE PETHRUS (KD).....	42
Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	43
Anf. 84 DÉ SIRÉE PETHRUS (KD).....	43
Anf. 85 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	43
<i>Riksdagens tillkännagivanden om scenkonsten</i>	44
Anf. 86 ISAK FROM (S).....	44
Anf. 87 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M).....	44
Anf. 88 ISAK FROM (S).....	45
Anf. 89 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	45
<i>Energilobbyism</i>	45
Anf. 90 CHRISTINA KARLSSON (S).....	45
Anf. 91 Miljöminister LENA EK (C).....	45
Anf. 92 CHRISTINA KARLSSON (S).....	46
Anf. 93 Miljöminister LENA EK (C).....	46
<i>Filmavtalet</i>	46
Anf. 94 BENGT BERG (V).....	46
Anf. 95 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M).....	47
Anf. 96 BENGT BERG (V).....	47
Anf. 97 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M).....	47
<i>Det kommunala utjämningsystemet</i>	48
Anf. 98 JÖRGEN HELLMAN (S).....	48
Anf. 99 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	48
Anf. 100 JÖRGEN HELLMAN (S).....	48
Anf. 101 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	48
<i>Hanteringen av konsulära ärenden</i>	49

Anf. 102	CARINA HÄGG (S)	49
Anf. 103	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	49
Anf. 104	CARINA HÄGG (S)	49
Anf. 105	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	49
Anf. 106	ANDRE VICE TALMANNEN	50
12 §	(forts. från 10 §) Svar på interpellation 2011/12:102 om Sveriges position i förhandlingarna under Durbanmötet	50
Anf. 107	ANITA BRODÉN (FP)	50
Anf. 108	Miljöminister LENA EK (C)	51
Anf. 109	JENS HOLM (V)	52
Anf. 110	ANITA BRODÉN (FP)	53
Anf. 111	Miljöminister LENA EK (C)	53
Anf. 112	JENS HOLM (V)	54
Anf. 113	Miljöminister LENA EK (C)	55
13 §	Svar på interpellation 2011/12:113 om målpuppfyllelse för biologisk återvinning	55
Anf. 114	Miljöminister LENA EK (C)	55
Anf. 115	JOHAN LÖFSTRAND (S)	56
Anf. 116	INGER FREDRIKSSON (C)	57
Anf. 117	Miljöminister LENA EK (C)	58
Anf. 118	JOHAN LÖFSTRAND (S)	59
Anf. 119	INGER FREDRIKSSON (C)	60
Anf. 120	Miljöminister LENA EK (C)	60
Anf. 121	JOHAN LÖFSTRAND (S)	61
Anf. 122	Miljöminister LENA EK (C)	61
14 §	Bordläggning	62
15 §	Anmälan om interpellationer	62
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	63
17 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	63
18 §	Kammaren åtskildes kl. 15.54	63

